

Obrazová dramaturgie českého gangsterského filmu

BcA. Radek Lugsch

Diplomová práce
2024

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Podklad pro zadání DIPLOMOVÉ práce studenta

Jméno a příjmení: **BcA. Radek Lugsch**
Osobní číslo: **K22366**

Téma práce: **Obrazová dramaturgie českého gangsterského filmu**
Téma práce anglicky: **Visual Analysis of Czech Gangster Film**
Jazyk práce: **Čeština**

Vedoucí práce: **Mgr. Jana Bébarová, Ph.D.**
Ateliér Audiovize

Zásady pro vypracování:

1. Teoretická část:

Rozsah práce: minimálně 30 normostran textu bez započítání obsahu, rejstříku a obrazových příloh.

Formální podoba: Jednotná formální úprava teoretické části práce, její uložení a zpřístupnění se řídí aktuální verzí příslušné směrnice rektora. Student odevzdává 1 ks fyzické (tištěné) práce v pevné vazbě. Tištěná verze práce obsahuje originální "Zadání DP/BP" včetně příslušných podpisů a studentem podepsané Prohlášení o původnosti práce. Práce v elektronické podobě obsahuje nascanované "Zadání DP/BP" se všemi formálními náležitostmi a také nepodepsané Prohlášení studenta o původnosti práce. Plný text elektronické verze ve formátu PDF/A a případné přílohy (zkomprimované do jednoho zip souboru) student odevzdá nahráním do IS/STAG a do příslušné složky na NAS-AAV (viz níže).

Pokyny k vypracování: prostudujte a analyzujte dostupné materiály z profesního hlediska a formulujte závěry a získané vědomosti do podoby akademického/odborného textu.

2. Praktická část:

1) Kamera u audiovizuálního díla v minimální délce 20 minut, ve výstupní kvalitě uvedené ve Výrobní knize AAV.

2) Kamera u souboru audiovizuálních děl oficiálně schváleného před odevzdáním Výrobní komisí ateliéru Audiovizuální tvorba, ve výstupní kvalitě uvedené ve Výrobní knize AAV.

3) Projektová část (realizovaná prostřednictvím metody výzkumu uměním). Předložit veškeré materiály, které sloužily pro vývoj a přípravu absolventského projektu (např. fotografie z obhlídek, kamerové zkoušky, technický scénář, explikace apod.) a doplnit je rozbořením, resp. úvahou – srovnáním, jak by autor – kameraman postupoval při vytvoření díla, pokud by se projekt snímal černobíle nebo barevně. Varianta musí být schválena před odevzdáním Výrobní komisí ateliéru Audiovizuální tvorba.

Další požadované materiály praktické části:

a) Upoutávka, teaser či trailer na předložené audiovizuální dílo (var. 1 a 2).

b) Písemná explikace z pohledu dané specializace. Minimální rozsah 2 normostrany (var. 1, 2, 3).

c) Anotace (var. 1, 2, 3).

d) Technický scénář (var. 1).

e) Štábová listina (var. 1, 2).

V případě, že je dílo autorským počinem nebo není součástí praktické části SZZ studenta Produkce, je nutné dodržet doložení požadovaných materiálu a-h dle zadání specializace Produkce. Tato data odevzdává za projekt vždy jeden člověk. Nezbytná je konzultace s vedením AAV.

Všechny odevzdávané materiály musí splňovat vnitřní technické normy dle Výrobní knihy AAV pro odevzdávání prací a musí být řádně popsány (jméno, název, logo fakulty, formát, rozlišení). Součástí závěrečné práce je vytištěný a podepsaný formulář "Údaje o diplomové práci studenta".

Uložení na NAS:

Ve složce na NAS-AAV, označené "Bakalářská / Magisterská práce" uložte:

1) Teoretickou práci ve formátu PDF/A a případné přílohy (zkomprimované do jednoho zip souboru) dle specifikací výše.

2) Vytvořte podsložku Praktická práce, která bude obsahovat materiály části a- h. Řádně nazvaný film/absolventské dílo odevzdávejte ve formátech splňujících vnitřní technické normy AAV pro odevzdávání prací.

3) Vytvořte podsložku s názvem Katalog, která bude obsahovat "Podklady pro katalog FMK UTB ve Zlíně": 10 kusů obrazové dokumentace praktické části závěrečné práce pro využití v publikacích FMK. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách. V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v češtině i v angličtině, rok obhajoby, osobní e-mail, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

Seznam doporučené literatury:

1. Larke-Walsh, George S., A Companion to the Gangster Film, undefined series forscimag 2018-sep, John Wiley & Sons, Inc, ISBN: 978-1-119-04173-3
2. Barry Keith Grant, Schirmer Encyclopedia of Film: Volume 1 – Academy Awards –Crime, Nakladatelství Schirmer Reference, 2006, ISBN 9780028657929
3. BORDWELL, David a Kristin THOMPSON. Umění filmu: úvod do studia formy a stylu. V Praze: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2011, ISBN 978-80-7331-217-6
4. Glodski Ron, Fahden Allen, Judy Grant, How to be a successful criminal: the real deal on crime, drugs, and easy money., Colorado Spimg's CO: Tum around Pub., 1998,ISBN: ISBN: 978-1-119-04173-3
5. Larson Powell (2016) Crime and culture in eastern European film, Studies in Eastern European Cinema, 7:3, 296-298, DOI: 10.1080/2040350X.2016.1235265
6. SVOBODA Radim BcA., Postava vyšetřovatele v současném českém kriminálním filmu,2018

Podpis studenta:

Datum:

Podpis vedoucího práce:

Datum:

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou

Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům;

- pokud je výstupem bakalářské/diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že:

- jsem na bakalářské/diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne:

Jméno a příjmení studenta:

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Práce se zabývá obrazovou stylizací v českém gangsterském filmu po roce 1989 se zaměřením na postavu gangstera na základě reálné předlohy. Analýza studuje trojici snímků, jež reflektuje dobu od doby porevoluční až po současnost. Vybrané snímky jsou následující v chronologickém pořadí doby reflektované: *Sametoví vrazi* (2005), *Příběh kmotra* (2013), *Gangster KA* (2015).

Klíčová slova: Gangsterský film, filmová postava, krimi film, Sametoví vrazi, Příběh kmotra, Gangster KA

ABSTRACT

The subject of this thesis is visual analysis of a Czech gangster films after a year 1989, with a focus on the gangster character based in real life. The analysis studies a trio of films that reflect the period from the post-revolutionary period to the present. The selected films are as follows in chronological order of the time reflected: *The New Breed* (2005), *The Godfather's Story* (2013), *Gangster KA* (2015).

Keywords: Gangster movie, movie character, crime movie, The New Breed, The Godfather Story, Gangster KA

Děkuji za pomoc, přidané znalosti a úsilí při tvorbě tohoto exkurzu do českého filmového i nefilmového podsvětí, vedoucí mé diplomové práce Mgr. Janě Bébarové Ph.D.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

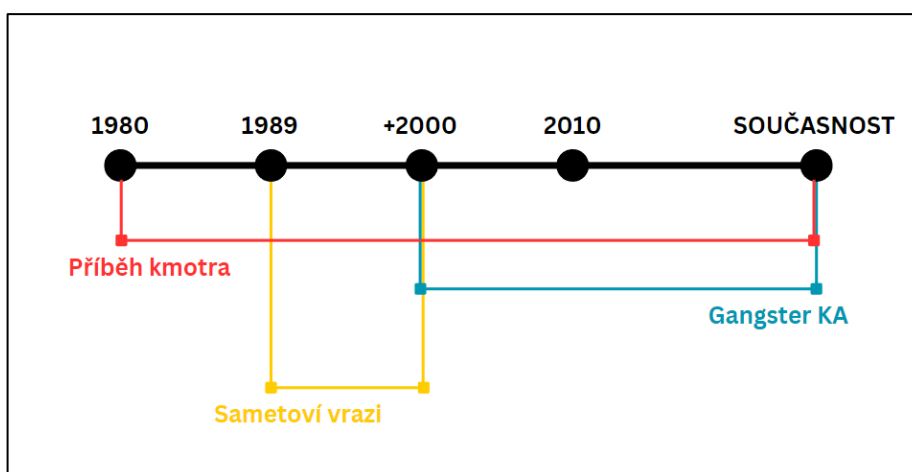
OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 K OBRAZOVÉ DRAMATURGII	13
1.1 TERMINOLOGIE	14
II PRAKTICKÁ ČÁST	16
2 POSTAVA GANGSTERA A JEJÍ STYLIZACE	17
2.1.1 <i>Gangster KA</i> : Radovan Krejčíř	17
2.1.2 <i>Sametoví vrazi</i> : Karel Kopáč a spol.	17
2.1.3 <i>Příběh kmotra</i> : František Mrázek	18
3 PŘÍBĚH KMOTRA – DĚJ	20
3.1 HLAVNÍ POSTAVY	21
3.2 OBRAZOVÁ DRAMATURGIE.....	22
4 SAMETOVÍ VRAZI – DĚJ	25
4.1 HLAVNÍ POSTAVY	25
4.2 OBRAZOVÁ DRAMATURGIE.....	27
5 GANGSTER KA – DĚJ	30
5.1 HLAVNÍ POSTAVY	31
5.2 OBRAZOVÁ DRAMATURGIE.....	33
6 KOMPARACE VYBRANÝCH SCÉN/SEKVENCÍ	36
6.1 ÚVODNÍ SEKVENCE	36
6.1.1 <i>Sametoví vrazi</i>	36
6.1.2 <i>Gangster KA</i>	37
6.1.3 <i>Příběh Kmotra</i>	37
6.2 LAPEN VE VĚZENÍ, ČI KONFRONTACE S ORGÁNEM SPRÁVEDLNOSTI	38
6.2.1 Příběh Kmotra	38
6.2.2 <i>Gangster KA</i>	39
6.2.3 <i>Sametoví vrazi</i>	41
6.3 VZTAH KE SVĚMU OKOLÍ (RODINA, SPOLUPRACOVNÍCI)	43
6.3.1 Káčko a Sandra	43
6.3.2 František a Blanka Vedralovi.....	46
6.3.3 Karlos a Iveta	49
6.3.4 Sumarizace	50
6.4 JAK SNÍMKY ZOBRAZUJÍ PROCES VRAŽDY	51
6.5 ZOBRAZENÍ POLICIE	54
6.6 SCÉNA ROZUZLENÍ ZÁPLETKY, BOD ZLOMU V OBRAZOVÉ DRAMATURGII	55
6.6.1 „Nemohl bys mi dát nějaký prachy?“ – <i>Sametoví Vrazi</i>	55
6.6.2 „Já vám neuteču, vždyť nemám ani boty...“ – <i>Gangster KA</i>	57

6.6.3	„Musím končit...“ – <i>Příběh kmotra</i>	58
6.7	OBRAZOVÁ STYLIZACE – ZÁVĚR.....	60
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	69
	SEZNAM OBRÁZKŮ	71

ÚVOD

Tato práce se zabývá analýzou filmů (*Příběh Kmotra*, *Gangster KA* a *Sametoví vrazi*). Klíčem pro výběr těchto tří snímků jako vhodných adeptů pro studium žánru gangsterského filmu byly tři faktory. Prvním faktorem je jejich různorodost, snímky nám nabízejí na výběr mezi postavami kmotrů podobných Donu Corleonovi, ale také zde nalézáme vrahy, kteří se svou činností vlastně nevědomky ocitají v pozici gangsterů. Druhým faktorem je jejich společná vlastnost – inspirace reálnými zločinci. *Sametoví vrazi* vychází z kauzy Orlických vražd, kde Karel „Karlos“ Kopáč, Ludvík Černý a Vladimír Kuna v období od roku 1991 do 1993 zavraždili celkem pět osob¹, jejichž těla následně shazovali v sudech do Orlické přehrady. *Příběh kmotra* je natočen na základě postavy Kmotra Mrázka, jenž byl aktivní v letech 1980 až 2006 a je proslulý hlavně bankovními podvody, vraždami na objednávku a jinými podvodnými činnostmi². *Gangster KA* vychází z všem známé postavy Radovana Krejčíře, jehož kriminální kariéra byla zakončena medializovaným útekem na Seychelské ostrovy, kde se po dlouhou dobu skrýval před soudy.

Obr. 1. Časová osa fabule snímků

Třetím faktorem výběru je doba, kdy se děje odehrávají. Snímky zachycují dobu od roku 1989, tedy porevoluční Československo až do současnosti. Díky této různorodosti období, můžeme pozorovat trendy oněch dob a také se zde objevují opakující se stereotypy či například stejné přístupy v reprezentaci konkrétních postav, osob či míst. (například reprezentace období komunismu pomocí okrové stylizace vizuálu)

¹ JEDLIČKA, JUDr. Miloslav, 1999. Orlické vraždy. Online. Www.kriminalistika.eu. 14. 6. 1999. Dostupné z: <https://kriminalistika.eu/muzeumzla/kopac/kopac.html>. [cit. 2024-04-17].

² KMENTA, Jaroslav, 2009. Kmotr Mrázek. 2009. Praha: JKM. ISBN 978-80-903603-4-1.

Předmět a cíle práce

V první části práce se budu zabírat rozbořem výše zmíněných tří filmů, a to hlavně s důrazem na jednotlivé před snímací jednoty.

Cílem práce je na základě rozboru tří vybraných snímků, analyzovat sub žánr kriminálního filmu, gangsterku. Díky podrobné analýze s akcentem na obrazovou stránku následně vyvodím prvky, jež jsou pro žánr typické a pomohou k jeho identifikaci. Také se zaměřím na způsob, jak se ve vybraných filmech pracuje s reprezentací postav gangstera na základě reálné předlohy.

Výzkumnými otázkami budou následující:

- A. Jak se v daných filmech v rámci vizuální stylizace pracuje s typologií postavy gangstera s ohledem na reálné předobrazy?
- B. Jakými způsoby jsou postavy gangsterů komunikovány skrze filmovou řeč s akcentem na obrazovou dramaturgii?
- C. Do jaké míry se opakují, či variiují jednotlivé postupy v rámci obrazové dramaturgie?

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 K OBRAZOVÉ DRAMATURGII

V rámci teoretické části této práce se zaměřím na analýzu a podrobný rozbor tří výše zmíněných celovečerních českých snímků. V první části se budu zabývat vizuální stylizací postav gangsterů (kostýmy, scénografie). Ale také způsobem záběrování scén, ve kterých vystupují. Například pokud je protagonista zobrazován častým pohledem v situaci nadřazenosti či jiné. Dalším aspektem bude kompozice. U ní budu zkoumat, zda jsou postavy umístěny dle pravidel kompozice či zda cíleného využívání dekompozice. Také se zaměřím na barevné stylizace. V neposlední řadě bude důležitý rozbor pohybu kamery a vizuálních motivů. Toto vše vyústí v rozbor obrazové dramaturgie vybraných scén/sekvencí u všech tří filmů a následnou vzájemnou komparaci. Vybranými scénami/sekvencemi mám na mysli:

- úvodní sekvenci
- scény, kde je vyobrazen gangster v následujících situacích:
 - uvězněn / konfrontován s orgánem spravedlnosti
 - ve vztahu k blízkému okolí (rodina, spolupracovníci)
- proces vraždy
- zobrazení / aktivity policie
- bod zlomu

1.1 Terminologie

V následující části práce budu operovat s několika termíny, k analýze obrazové dramaturgie bych rád tyto pojmy pro čtenáře objasnil a vysvětlil na základě definicí nalezených v Umění filmu: úvod do studia formy a stylu (Bordwell, Thompson, 2011) a Cinematography: theory and practice: for cinematographers and directors (Brown, 2022).

Kompozice:

Kompozice je základním stavebním prvkem obrazového vyprávění ve filmu. Jedná se o umístění a uspořádání vizuálních prvků (např. postav, objektů, prostoru) v rámci obrazového prostoru. Cílem je dosáhnout vizuální rovnováhy, harmonie a efektivního sdělení příběhu. Kompozice může zahrnovat různé techniky, jako je pravidlo třetin, symetrie, asymetrie, hloubka pole, diagonální kompozice atd.³

Barevná teplota:

Tento pojem odkazuje na emocionální a psychologický vliv barev ve scéně. Teplé barvy (červená, oranžová, žlutá) mohou vyvolat pocit tepla, vášně, radosti nebo intimity, zatímco chladné barvy (modrá, zelená, fialová) mohou evokovat chlad, klid, melancholii nebo tajemství. Barevná teplota je důležitým prostředkem pro vytváření nálady a atmosféry ve filmu. Teplotu vyjadřujeme v Kelvinech⁴ „*Barevná teplota je hodnota v kelvinech, která udává barvu světelného zdroje. Hodnoty barevné teploty jsou vztaženy k barvě tepelného záření vydávaného černým tělesem zahřátým na určitou teplotu.*“⁵

Dutch angle:

Dutch angle je filmový úhel, ve kterém je kamera nakloněna tak, aby horizont byl nakřivo. Tato technika se často používá k vyjádření napětí, dezorientace nebo neklidu ve scéně a může přinést subjektivní a neobvyklý pohled na události.⁶

³ BROWN, Blain, 2022. Cinematography: theory and practice : for cinematographers and directors. In: Cinematography: theory and practice : for cinematographers and directors. Fourth edition. London: Focal Press, s. 59-75. ISBN 978-0367373450.

⁴ Taktéž s.196

⁵ PHOTOTOOLS,2023. Barevná teplota. Online. Phototools.cz.

Dostupné z: <https://www.phototools.cz/slovník/barevna-teplota/>. [cit. 2024-04-17].

⁶ BROWN, Blain, 2022. Cinematography: theory and practice : for cinematographers and directors. In: Cinematography: theory and practice: for cinematographers and directors. Fourth edition. London: Focal Press, s. 94. ISBN 978-0367373450.

Podhled a nadhled:

Podhled je filmový úhel, ve kterém je kamera umístěna pod úrovní postavy nebo objektu. Tento úhel může zdůraznit sílu, autoritu nebo dominance postavy. Naopak, nadhled je pohled shora dolů, který může vytvářet pocit nadřazenosti, odstupu nebo zranitelnosti postavy. „Počet možných úhlů je nekonečný, protože kameru lze umístit kamkoliv. V praxi obvykle rozlišujeme tři obecné kategorie: *přímý pohled, nadhled a podhled.*“⁷

Protagonista/Antagonista:

Protagonista je hlavní postava ve filmu, která obvykle prochází hlavními událostmi a má hlavní cíle a motivace. Naopak, antagonisté jsou postavy, síly nebo situace, které stojí v cestě protagonistovi a vytvářejí konflikty a napětí v příběhu.

Grading:

Grading je proces úpravy barev a kontrastu ve filmu s cílem dosáhnout určité atmosféry, nálady nebo stylu. Tento proces zahrnuje manipulaci s odstíny, sytostí, jasnem a kontrastem barev, aby se dosáhlo požadovaného vizuálního efektu. Grading je důležitým nástrojem pro vytváření jedinečné vizuální estetiky a podporu emocionálního vyprávění ve filmu.⁸

Dynamický rozsah

Definuje koncové body zachycené v obraze, nejtmaší (pata) a nejsvětější (koleno). Vyšší dynamický rozsah je typický pro filmové kamery (Alexa mini, Sony Venice, atd..) a znamená, že v obraze kamera dokáže zaznamenat větší rozsah kontrastu a jasů, což vede k větším detailům a informacím v tmavých a světlých bodech.

⁷ BORDWELL, David a THOMPSON, Kristin, 2011. Umění filmu: úvod do studia formy a stylu. 9th edition. V Praze: Nakladatelství Akademie múzických umění. S. 252 ISBN 978-80-7331-217-6.

⁸ BROWN, Blain, 2022. Cinematography: theory and practice : for cinematographers and directors. In: Cinematography: theory and practice : for cinematographers and directors. Fourth edition. London: Focal Press, s. 414. ISBN 978-0367373450.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

2 POSTAVA GANGSTERA A JEJÍ STYLIZACE

2.1 Představení reálných předobrazů filmových gangsterů

Než se pustím do podrobné analýzy snímků, považuji za důležité v krátkosti představit hlavní antagonisty snímků. Jak jsem již výše v textu zmínil, jedním z klíčů pro výběr filmů byl právě reálný předobraz gangsterů.

2.1.1 *Gangster KA: Radovan Krejčíř*

Nechvalně známá kariéra Radovana Krejčíře započala na Ostravsku, kde obchodoval s pohonnými hmotami a následně neodváděl daně, po neshodách mezi kmotry na Ostravsku za sebou „vypouští kouřovou clonu“ a přesouvá se do Prahy, zde teprve získává své jméno „největšího českého kmotra“. Dále je také známý pro objednané vraždy, únosy, loupežná přepadení a jiné formy násilí na svých konkurentech z podsvětí. Jeho jméno je také spojováno s daňovými úniky, podvodem na státní podnik ČEPRO či obchodováním s drogami. Jak píše neznámý autor na webu Neovlivni.cz, „*příběh s miliardami Čepra, které se podle obžaloby Krejčíř snažil vytáhnout ze státní firmy přes fiktivní soudní spor a ukradené obsílky od soudu, nakonec přiměl politiky, aby strategickou společnost spravující ropné zásoby lépe zabezpečili.*“⁹ Krejčíř toho měl na účtu opravdu hodně. Jeho nelegální činnost byla ukončena zatčením po několika útěcích v Jihoafrické republice,¹⁰ kde si momentálně od roku 2013 odpykává pětatřicetiletý trest vězení. V Česku na něj čeká dalších 15 let vazby.¹¹

2.1.2 *Sametoví vrazi: Karel Kopáč a spol.*

Známa skupina vrahů s netradiční metodou zbavování se obětí se skládala ze tří hlavních členů. Prvním byl Karel Kopáč, bývalý člen Útvaru rychlého nasazení. Na webu kriminalistika.eu JUDr. Miloslav Jedlička píše následovně: „*V posilovně v Podolí se také seznámil s podnikatelem Petrem Chodounským, který měl v úmyslu zakoupit vhodný objekt ke zřízení erotického salonu. Po spáchaných vraždách také skutečně 22. prosince 1993 firmu s názvem Corpus Sanus založil a Karel Kopáč se stal jeho společníkem. Předmětem*

⁹ NEO, 2015. ŽALOBCE: 15 LET PRO KREJČÍŘE. ZA ÚTOK NA STÁTNÍ FIRMU. Online. Www.neovlivni.cz. Dostupné z: <https://neovlivni.cz/zalobce-15-let-pro-krejcire-za-utok-na-statni-firmu/>. [cit. 2024-04-17].

¹⁰ NOVINKY.CZ, 2013. V JAR zatkli Radovana Krejčíře. Online. Www.novinky.cz. Aktualizováno 22. 11. 2013, 20:07. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-svet-v-jar-zatkli-radovana-krejcire-210667>. [cit. 2024-04-17].

¹¹ Taktéž

podnikání mělo být, kromě pronájmu bytových a nebytových prostor a "poskytování doplňkových služeb jiných než základních" ... Teprve další společníci, především Vladimír Kuna označili Karla Kopáče za organizátora a vůdce vražedných jednání, čímž chtěl zlehčit svou vinu. Novináři tezi o "vůdci gangu" v osobě Karla Kopáče pak přebrali. ¹² Začátky kriminální činnosti byly obchod se zbraněmi, jenž Kopáč nelegálně nabyl po vyřazení zbraní ze služby u policie, následovala první vražda s motivem finančního zisku. Vraždy vykonával druhý člen skupiny Ludvík Černý, jenž je také považován za nejzákeřnějšího člena gangu. „V gangu měl roli přímého vykonavatele vražd. Pro tento účel si v roce 1991 opatřil pistoli zn. Frommer, které láskyplně říkal "moje malá" nebo "čudla"... Na oběti útočil zcela nečekaně, proti dohodnutému plánu a vždy zákeřně – střelbou do týlu hlavy.“¹³ Posledním členem gangu byl Vladimír Kuna. Ten stál za konceptem ukrývání těl do sudů, jeho nápad následně dovedl k dokonalosti Kopáč, který znal místo v Orlické přehradě, kde byla největší hloubka. Kopáč se do pozice gangstera dostával postupně, drobné loupeže a vlastnictví nočního podniku ho posouvaly výše v žebříčku podsvětí. Na rozdíl od dříve jmenovaných gangsterů nedosáhl na tak vysokou úroveň moci jako Krejčíř a Mrázek.

2.1.3 Příběh kmotra: František Mrázek

Předobrazem pro postavu Vedrala je František Mrázek, který taktéž začínal malými krádežemi a podvody. Za socialismu byl známým vekslákem a obchodoval s kradenou elektronikou, pornem či jiným „podpultovým“ zbožím. Postupem času se mu povedlo několika podvody s nadhodnocenými nemovitostmi či majetky získat od různých bank stamilionové částky.¹⁴ Jak píše Jaroslav Kmenta v knize *Kmotr Mrázek*: „Tak třeba Agrobanka tehdy firmě Caster půjčila 40 milionů korun na dobu čtyř let a stačilo jí, že do zástavy dostane pár vozidel Volvo 740. Přestože šlo o luxusní auta, v nichž tehdy jezdili i pracovníci Pražského hradu, mohla se jejich cena pohybovat nanejvýš kolem půl milionu korun za kus. Jenže v dokumentech podstrčených bance se najednou cena jednoho volva vyšplhala přes jeden milion korun“¹⁵ Díky tomuto majetku se Mrázek dostal k vlivným lidem, měl kontakty jak u politiků, tak u policie. Toto mu dovolovalo velmi svobodně

¹² JEDLIČKA, JUDr. Miloslav, 1999. Orlické vraždy. Online. Www.kriminalistika.eu. 14. 6. 1999. Dostupné z: <https://kriminalistika.eu/muzeumzla/kopac/kopac.html>. [cit. 2024-04-17].

¹³ taktéž

¹⁴ PRAŽÁK, Marek a MF DNES, 2003. Záhadný muž, který točí miliardami. Online. Www.idnes.cz. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/zahadny-muz-ktery-toci-miliardami.A030209_222951_ekonomika_pol. [cit. 2024-04-17].

¹⁵ KMENTA, Jaroslav, 2009. *Kmotr Mrázek*. In: *Kmotr Mrázek*. Praha: JKM, s. 55. ISBN 978-80-903603-4-1

operovat a stále mít krytá záda pomocí úplatků, „službiček“ anebo výhružek. Na ty byl Mrázek odborník. Po celou dobu svého „působení“ kompletoval legendární archiv. Ten zahrnoval spisy s různých zdrojů, opatřené málokdy legitimním způsobem.¹⁶ Následovalo podvodné „praní peněz“ skrze různé fondy a nadace, do kterých byl zapojen například i Karel Gott. Mrázka se týkalo velké policejní vyšetřování, jejímž výsledkem byl spis zvaný „Kratatice“. Jeho osud byl zakončen v roce 2006 náhlou vraždou odstřelovačem na objednávku. Jednalo se o konkurenční boj ve věci vlastnictví podniku „Setuza“.

¹⁶ KMENTA, Jaroslav a MF DNES, 2007. V Mrázkově archivu byly listiny BIS, policie i vlády. Online. Www.idnes.cz. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/cerna-kronika/v-mrazkove-archivu-byly-listiny-bis-policie-i-vlady.A071214_215344_krimi_zra. [cit. 2024-04-17].

3 PŘÍBĚH KMOTRA – DĚJ

Co se dokáže vyklubat z obyčejného překupníka s elektronikou? František Vedral začíná svou kariéru gangstera lehkými zločiny za dob komunismu a postupně sledujeme jeho progres do těžkého zločinu. V první části filmu vidíme právě Vedralovy začátky, obchodování s kradenou elektronikou, pornem a starožitnostmi. To však vyústí jedním nepodařeným obchodem s JUDr. Tiplem. Na statek hned po kupcích přijíždí VB a zatýká většinu party, Vedral uniká. Následující den je však zadržen ve svém domě, pro podezření z účasti na obchodu. Po krátkém trestu a revoluci v roce 1989 se Vedral rozhodne rozjet podnikání s kupónovými knížkami. Skupuje je od lidu a následně přebírá kontrolu nad institucemi a majetky. Jeho rodinu tvoří žena Blanka a děti. K tomu se na jeho milovaném fotbale (o tom více v následující kapitole) zakouká do mladé slečny Zuzany. Po krátkém setkání Zuzanu uplácí letenkami do Francie, výměnou za sex. Zuzana je později oslovena o spolupráci Cajthamlem, vedoucím komanda vyšetřující Vedrala. Stává se členkou komanda a napomáhá k Vedralovu dopadení. V opravdovém vyšetřování naprosto nepředstavitelný fakt, zapojení civilisty do nejdetailnějších informací o případu zde hraje linku silně nezávislé ženy, jenž je odhodlána konat dobro a přivádět křiváky před spravedlnost (viz. Zuzana v kapitole Hlavní postavy) Vedral podniká s půjčenými penězi z bank, ty vybírá na bílé koně,¹⁷ které následně likviduje. Problémem v podnikání se stává novinář píšící pravdu o Vedralových principech. Vražda novináře mění přístup kmotra Vedrala, posouvá jeho zábrany a od tohoto momentu je vražda vlastně jen řešení problému. Všechny vraždy pro něj vykonává Farkaš. Policie po dlouhém vyšetřování zahajuje sérii úspěšných odposlechů a blíží se dopadení Vedrala a celé jeho party. Avšak kmotr je opět o pár kroků napřed a skrz uplaceného kolegu pomocí svého archívu a Black mailů¹⁸ premiéra, aby případ zastavil a vytvořil na hlavního vyšetřujícího falešné obvinění nutné prošetření. Tím „zabíjí dvě mouchy jednou ranou“. Druhou ranou pro Cajthamla je odstranění i jeho kolegy, rotného Bohouška. Nachází jej s prostřelenou hlavou v kanceláři. Po těchto ranách by člověk

17 „Bílý kůň je slangově označovaná osoba, která je nastrčená k páčání trestné činnosti, aby zakryla skutečného pachatele nebo osobu, která má z této činnosti prospěch. Bílý kůň pak v daném případě figuruje jako pachatel i poškozený.

Bílý kůň. Online. www.wikipedia.org. Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/wiki/B%C3%ADI%C3%BD_k%C5%AF%C5%88. [cit. 2024-04-17].

18 „Black mail je metoda vydírání pomocí korespondenční metody. Například oběť obdrží kompromitující fotografii na vlastní osobu s požadavkem na finanční kompenzaci zločinci, v případě neuposlechnutí zločinec hrozí zveřejněním materiálu, čímž danou osobu poškodí.“

Blackmail. Online. WIKIPEDIA. www.wikipedia.org. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Blackmail>. [cit. 2024-04-17].

očekával, že se Cajthaml stáhne do ústraní. Avšak ten činí opak a přichází se strategií vyvolat válku kmotrů. Na základě falešných informací posílá proti sobě Vedrala a jeho partnera Standu Tipla. Vedral pak Standu „hází přes palubu“ a ten je zatčen. Nevraživost mezi bývalými partnery kriminalisté pouze podporují falešně nastrčenou červenou kartou, kterou Vedral nevědomky podepisuje chlapeci na zápasu jeho fotbalového týmu. Červená karta je zde významově proto, protože Vedral několikrát použil obratu „*dám ti červenou kartu*“ v kontextu vraždy. Při návratu domů je na něj spáchán pokus o atentát Farkašem a jeho synovcem Zdeňkem zahrádkou, kterého měl Farkaš zabít na Vedralův příkaz (neučinil tak z důvodu rodinné vazby). Vedral zahajuje odvetný útok a oba muže nechává brutálně zabít. Zdálo by se, že přichází klid po bouři, avšak nemohli bychom být dále od pravdy. V momentě, kdy Vedral oslavuje titul JUDr. Svého syna, dostává Josef rozkaz k ukončení Krakatice. Tedy jinými slovy je třeba Vedrala, který uplácel celý státní aparát“ prostě odpravit. Vedralovi vše dochází a jde smrti napřed na své fotbalové hřiště. Tam je zastřelen profesionálním vrahem na objednávku.

3.1 Hlavní postavy

František Vedral

Postava Vedrala si je dost podobná s Káčkem, oba jsou to na první pohled „balíci“, které nezajímá nic jiného než fotbal a ženy. Avšak za touto maskou se skrývají chladnokrevní zabijáci. Vedral má promyšlené a cílem je pro něj uznání a luxusní život. Chce vše vlastnit, rád se chlubí a dává na jev svůj majetek.

Standa Tipl

Tipl je Vedralův parťák, spolu organizují podvody s půjčkami a nemovitostmi. Tipl je Vedralovi věrný. Jsou, jak sám říká, „bráchové“. Avšak slepá důvěra se mu nevyplácí.

Josef Strnad

S Vedralem a Tiplelem tvoří trojici přátel od dob, kdy společně hrávali fotbal. Strnad vede kariéru u policie a poskytuje zbytku party krytí a informace zevnitř. Následně se přesouvá k tajné službě, tím se jejich krytí jen zesiluje.

Zuzana

Do příběhu vstupuje jako Vedralova milénka, pohledná a svůdná femme fatale jenž s Vedralem tráví noc výměnou za lístky do Francie. Avšak po tomto incidentu zjišťuje o kmotrovi pravdu a přidává se k policejnímu týmu. Její motivace je předvést vše před spravedlnost. Má strach ze všeho, co se děje kolem ní, avšak satisfakci nalézá v házení klacků pod nohy kmotrům.

Čestmír Cajthaml

Policista staré školy, má velmi konzervativní morální kodex a vytrvalost. Jako jeden z mála nepřestává Vedrala vyšetřovat ani po zásahu zkorumpovaných úředníků a policistů. Jeho netradiční přemýšlení a vyšetřovací metody způsobí rozklad skupiny kmotrů a následně i smrt Vedrala.

3.2 Obrazová dramaturgie

Motiv míče

Metaforou pro gradaci zločinné činnosti v osudu hlavního gangstera může být cokoliv, pro Káčka je to zjevující se žralok a pro Karlose zase využití modré stylizace. U snímku *Příběh kmotra* tvůrci využívají principu místa. Tedy sledujeme v průběhu děje to stejné místo, ale v rozdílných situacích, které reflektuje situaci v životě Františka Vedrala. Oním předmětem je socha fotbalového míče, jenž se nenachází nikde jinde než na gangsterem milovaném a později i vlastněném fotbalovém hřišti jeho rodného týmu. První zobrazení nastává na začátku filmu, kdy všichni tři přátelé (Vedral, Tipl a Strnad) spokojeně relaxují po sportu s pivem a cigaretou v ruce. V pojetí tradiční česká idylka.

Obr. 2. Socha míče č.1 Bráchové

Debatují o životě a přemítají nad budoucími plány. Baví se o stavbě vysněných domovů a budoucnosti v bohatství. Je nám jasné, že se k cíli nedostanou legitimním způsobem, avšak jak George S. Larke-Walsh píše: „...*I když můžeme jeho činy pohrdat, jsme k tomu nuceni obdivovat gangstera pro jeho podnikavost, jeho vůdčí schopnosti, vytrvalost a houževnatost a jeho snahu uspět...*“¹⁹ Klíčový je v této situaci poslední záběr sekvence, kdy všichni tři odcházejí do šaten. Kamera zůstává se sochou míče v popředí a lehkým švenkem na něj dokonce zdůrazňuje. Vedral pronáší repliku: „*Hele, dokud budeme držet spolu, nikdo nás neporazí*“¹⁹. K této replice se vrátím dále v textu. Druhým zobrazením míče je situace kdy Cajthaml a celá policejní jednotka falešně rozpoutá konflikt mezi Vedralem a Tiplem. Docílí toho pomocí jednoduché věty napsané v policejním notýsku, kterého se skupina neprávem zmocnila skrze Strnada. Oba muži zde debatují o postupu, jak zradu vyřešit. Rozhodnou se Tipla předhodit policii, Vedral tak odkloní pozornost jinam a Strnad díky tomu povýší, s čímž přichází vyšší dosah jeho vlivu pro krytí nekalých operací. Po tomto rozhodnutí oba muži přistupují k soše míče a konstatují: „*To je ale smutný konec...*“¹⁹.

Obr. 3. Socha míče č.2 Podraz Standy

Zde dochází k proměně prostředí, fotbalové hřiště již není jejich společným útočištěm a bezpečným místem, nyní se zde chodí spolčovat a plánovat vraždy. Zločin se dostal oběma mužům pod kůži a bývalí „bráchové“ nyní plánují, jak se jednoho z nich zbavit. Past „zaklapla“ a policisté začínají získávat převahu nad gangstery. Nastupuje tedy třetí a finální zjevení motivu sochy míče. Operace Krakatice se nevydařila a premiér rozkázal Strnadovi zlikvidovat Vedrala. Ten se následně vydává na fotbalové hřiště, kde je smířen se svým údělem. V momentě, kdy se chce dotknout sochy naposledy, zazní jako zvon spravedlnosti výstřel. „*Dokud budeme držet spolu, nikdo nás neporazí*“¹⁹. Skoro až proroctví nabývá pravdy. Vedral umírá na hřišti sám. Více se této finální sekvenci zabývám v kapitole 6.6.3.

¹⁹ BLACKWELL, Wiley, LARKE-WALSH, George S. (ed.), 2018. A Companion to the Gangster Film. Wiley-Blackwell. s.77 ISBN 978-1119041665.

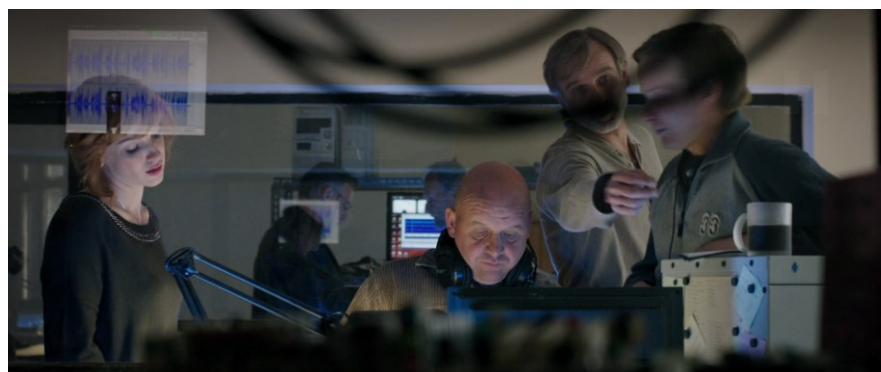
Obr. 4. Socha míče č.3 Smrt

Barva

Příběh kmotra je z pohledu gradingu pozoruhodný hlavně skrze ilustraci období děje pomocí barvy. S postupujícími roky v příběhu je obrazová stránka stylizována do odlišných barev, na základě trendů. Také se zde vychází z jistých předpokladů, jak český divák vnímá období komunismu. První pasáž se odehrává kolem roku 1989. Uniformnost a jednoduitost je prezentována všudypřítomným okrovým tónem v obraze. Krátkou montáží archivních záběrů sametové revoluce se přesouváme do nové doby. Doby neomezených možností a svobody. Těžký povlak okrové barvy, jenž „zatěžoval“ obraz po celou první pasáž, je nyní nahrazen lehce nazelenalým tónem. Barvy jsou již blíže k reálné předloze. Zbytek filmu se již nese v méně stylizovaném obraze.

Obr. 5. Příklad zobrazení dob komunismu

Obr. 6. Příklad zobrazení porevoluční doby

4 SAMETOVÍ VRAZI – DĚJ

Hlad po penězích a moci dokáže lidi dohnat do velmi nepříjemných situací. Důkazem tohoto je příběh na začátku vlastně obyčejných mužů, kteří se rozhodli, že je jim jejich dosavadní život nudný. *Sametoví vrazi* reflektují osudy skupiny vrahů známé pod přezdívkou *Orličtí vrazi*. Členové Karlos, Ludvík a Lád'a začínají vraždit kvůli touze po finančním přilepšení, následně však vraždami řeší všechny problémy a zaplétají se hlouběji a hlouběji do světa zločinu a mafie. Zlomovým bodem je příchod Karlosova přítele Petra Vychodila. Ten s Karlosem zakládá „eseróčko“, které není nic jiného než nevěstinec a „pračka na peníze“. Vraždy této skupiny jsou odlišné metodou zbavování se těla a důkazů. Trojice vymyslela důmyslnou metodu vložení těla mrtvého do sudu, následné vyplnění sudu louhem, zavaření víka a shoení tohoto „balíčku“ do Orlické přehrady. Díky této metodě se jim daří vcelku dlouho dobu unikat. V jistý okamžik osud naděluje Karlosovi trest skoro nejvyšší. V autohavárii málem o přichází o život, avšak následkem má paralyzované dolní končetiny. Tento moment je začátkem úpadku gangu a na příběhové ose je Karlosovo postižení katalyzátorem rozvratu a dopadení zločinců policií. Snímek je zakončen skoro až mexickým „standoffem“ mezi policií a Karlosem. Na závěr zatčení členů gangu následují záběry s informacemi o reálných Orlických vražích a trestech jim udělených.

4.1 Hlavní postavy

Karel „Karlos“ Hrubeš

Pro nízký plat odchází od Urny a živí se jako vyhazovač, následně se zaplétá s Ludvíkem, jenž konstruuje první vraždu. U Karla je po celou dobu vidět rozpolcení, je definicí člověka, jenž se ocitnul ve špatný čas na špatném místě. Je zde všudypřítomný pocit, že jej okolí tlačí do nelegálních aktivit – vražd ale i do vlastnění nevěstince. Toto je nešťastné, jelikož tímto nátlakem se dostává mezi podsvětím do pozice gangstera. Je ve velmi dobré fyzické kondici a vybaven bystrou myslí, dokáže tedy predikovat problémy. Řídí se pravidlem „work hard play hard“, tedy po úspěšné vraždě vyráží „na tah“, viz obrázek níže. Bez něj by zbytek gangu neodkázal operovat tak precizně. Vysvobozením pro něj však je pouze smrt, proto se i několikrát pokouší o sebevraždu, avšak marně. Končí ve vazbě jako zbytek gangu

Obr. 7. Karlos na tahu

Petr Vychodil

Podnikatel s cílem rychle zbohatnout. Využívá spolupráce se skupinou Orlických vrahů k vlastnímu obohacení. Následně zakládá s Karlosem „*eseróčko*“. Pod maskou stoického a tvrdého byznysmena se skrývá nejistý a stále nervózní řadový občan, jenž by v jiném životě pracoval v korporátu. Nechce mít nic společného s vraždami Karlose a jeho party. Několikrát vyjadřuje obavy, ale rozjetý vlak již nedokáže zastavit.

Ludvík Křížek

Jedná se o vraždění posedlého člověka. Jeví známky psychické poruchy, a i proto si také například jeho reálný protějšek vysloužil přezdívku „Pacient“. Ludvík je do jisté míry iniciátor vražd, je to on, kdo Karla dotlačí k prvnímu činu. Je nevyzpytatelný, se smyslem pro velmi černý humor. V průběhu snímku nabývá sebejistoty a veřejně o sobě nechává říkat, že se „*zbavuje lidí za dvě stě hadrů*“. Jeho morální kompas je velmi pokřivený, příkladem toho je fakt, že své přítelkyni daroval křížek na řetízku, jenž odcizil zavražděnému. Vidíme u něj pocit nesmrtnosti, až do jisté míry Božský komplex.

Lád'a Rejsek

Technik všech operací. Lád'a totiž skupinu zásobuje tlumiči na samopaly a následně také vymýšlí metodu zavařování těl do sudů. Mamánek, jenž je celý život utlačován všemi, matkou, ženou, ale i svými kolegy pro naivitu a prostoduchost. Jeho matka pracuje jako dominatrix pro bohaté klienty, to Lád'u ponižuje a cítí za to hanbu, problém řeší vraždou. Jeho rodina je po celou dobu vyprávění v pozadí, soustředíme se tedy na něj a jeho problémy. Je to pracující člověk, který se zapletl s nebezpečnými lidmi a pocítil poprvé v životě šanci „něco“ dokázat a být užitečný. Zároveň se v něm ale bije, jestli je toto konání správné. Například po vraždě matky začíná vykřikovat, že jí zabil.

4.2 Obrazová dramaturgie

Některé snímky dosahují stylizace pomocí scénografie, hudby či záběrování. U snímku *Sametoví vrazi* jde o stylizaci barvou. Konkrétně tedy barvou hluboké vody, tmavě tyrkysovou. Ke stylizaci dochází pomocí gradingu do skoro až monochromatické palety oné modré (obr. 8) Dalo by se usuzovat, že stylizace bude využita k zobrazení vražd, avšak opak je pravdou. Ty většinou sledujeme v realistickém světelném i barevném prostředí.

Obr. 8. Modrá stylizace

Stylizace je zde užita v momentech, které by se daly označit jako zlo prostupující Karlosovu mysl. Jelikož modrých momentů přibývá s narůstající úrovní zločinů, až vyústí ve zlomový moment policejního obklíčení Karlosova domu. Konkrétně například modrá je situace, kdy běží tunelem a následně naráží na Ivetu. Toto na první pohled romantické setkání však odstartuje ještě více vražd a podvodů. Následuje období mezi vraždou Chvalkovského až po havárii Karlose. V tomto rozmezí je modrá přítomná pouze jako doplňující prvek při zobrazení vody. Avšak po automobilové havárii je tato stylizace využita hojně. Karlose

dobíhají léta konání zla a je „uvězněn“ na invalidní vozík. I při havárii je nám toto znázorněno. Karlos, který je uvězněn v havarovaném autě, má flashbacky na seskok z mostu.

Obr. 9. Boj o život Karlose

Obrazová sekvence seskoku z mostu, znázorňuje dvě věci. První je metafora na jeho oběti, pro které pád z mostu do Orlické přehrady byl „poslední cestou“ Také se dá usuzovat, že Karlos očekává smrt – tedy druhým způsobem vysvětlení této sekvence je očekávání příchodu vlastní smrti. V jednom momentě je tělo na provazu pohlceno temnotou mostu. Avšak následuje záběr na Karlose v přítomnosti doktorů, načež je nám fakt, že přežije, potvrzen záběrem, kdy se tělo vyhoupne z temnoty. Smrt nepřichází. Všudypřítomný motiv vody. Ve snímku je skupina neustále spojená s vodou. Vidíme jí zde ať už jako temnou díru, jenž pohlcuje těla jejich obětí. Ale například i jejich ne tradiční oslavy na plovárně. Kde šťastně ve společenském oblečení oslavují po bocích plaveckého bazénu. V jedné situaci bujaré oslavy dokonce skáčou do vody. Pokud si odmyslíme rozdíly mezi vodou v přehradě a vodou v onom bazénu, je to stále ta samá kapalina. Skupina díky vodě má vše. Proto i

všudypřítomný modrý motiv, vidiny seskoku z mostu Karlose či situace hádky Karlose a Ireny, kdy ji Karlos násilím drží pod vodou. Další situací, je hádka Karlose a Petra Vychodila ve vířivce. Také jej Karlos topí. snímku tedy velmi explicitně a vhodně umísťuje element vody do většiny situací, aby nám ukázal, že je to právě ona, jenž byla svědkem všech těchto nekalých vražd. Avšak pokud by Vychodil nezačal mluvit a neprozradil policistům umístění sudů, byla by voda i dlouholetým komplicem. Příběhová elipsa nás přesouvá již do domu, kde sedí Karlos na vozíku. Pokouší se o sebevraždu, jelikož jej dobíhají jeho činy. Finální modrá pasáž je několik minut dlouhé vyjednávání s policistou. Dochází zde k jakémusi rozhřešení Karlose, majorem Hoškem. Ten se vydává ke Karlosovi domů a vede s ním debatu, v rámci, které se Karlos metaforicky vyzpovídá, následuje totiž jeho zatčení a uvěznění. Celá tato pasáž je stylizována do modré, jelikož zde činy dobíhají činitele a nadešel čas zúčtování pro celou skupinu Orlických vrahů.

Obr. 10. Posledních 5 minut

5 *GANGSTER KA – DĚJ*

Káčkův příběh se začíná krátkým představením jeho začátků podvodů s pohonnými hmotami na Ostravsku. Následně se přesouváme do Prahy. Po příjezdu protagonista neotálí a hned sjednává byznys se dvěma etablovanými kmotry Sivákem a Milotou. Cílem je profinancování politické kampaně za účelem získání státního podniku Čepro. Na party, kde byznys sjednávají také naráží na okouzlující modelku Sandru. Káčko s ní následně fotí kalendář a navazuje intimní vztah. Ten vyústí v jejich partnerství. Byznys se dvěma kmotry však Káčko nebere vážně a od začátku chystá levárnu. Ihned po převedení financí, peníze mizí na jeho účty a kmotři tak zůstávají na suchu. Tímto Káčko dává okamžitě po příjezdu na jevo, že není radno jej brát na lehkou váhu jako pouhého „balíka z Ostravy“, jak je také označován. Po úspěšné „loupeži“ Káčko odlétá se Sandrou na dovolenou, kde uzavírají sňatek. Sňatek je však také další podvod, jak uchovat peníze na zahraničních účtech. Do Prahy s Káčkem přijel také jeho věrný pomocník a odborník na špinavou práci Dardan. Ten po celou dobu jeho pobytu v zahraničí řeší problémy v Česku. (více o Dardanovi v následující kapitole). Milota se Sivákem se rozhodnou, že se Káčka budou držet a pokusí se z něj vytáhnout peníze podvodem. Toto je začátek eskapády podvodu s Čeprem. Atmosféra kolem gangstera Káčka houstne a ten tak vypouští svůj důmyslný plán. Žaluje Čepro, za to, že mu dodává ropu arabskou i když si objednal ropu ruskou. Žaloba je však ošetřena tak, že se žalovaná strana o soudním líčení nedozvídá. Káčko totiž nasazuje svého nově získaného komplice, jenž je velkým milovníkem peněz a kokainu. Ten si získává přízeň, nešťastné a samotné ženy, která je čirou náhodou zaměstnankyně Čepra a spravuje příchozí korespondenci. Tato žena výměnou za falešnou lásku odnáší dopisy a předžalobní výzvy z kanceláře Čepra přímo ke Káčkovi. Přátelstvím Káčka a Buddyho však také začínají problémy. Drogově závislý Buddy po dokončení úlohy přestává s „dodávkami lásky“ a tak poškozená zaměstnankyně Čepra podává svědectví na policii. Toto rozjždí pokračování vyšetřování Lánského a Hakla, dvou kriminalistů, jenž jsou Káčkovi na stopě od jeho příjezdu do Prahy. Buddy u výslechu prozrazuje informace a stává se informátorem pro kriminálku. Káčko se na kokainovém večírku přerekne před Buddym o chystané operaci „Celník“. Ta má za cíl zdvojnásobit odškodné, získané podvodným líčením (jedná se o sumu tři miliardy korun). Plán je takový, že Káčkem nastrčený celník v jednom z jeho skladů najde ony tři miliardy v hotovosti, zabaví je a následně bude po cestě přepaden. Tím peníze zmizí a vzniká dvojnásobný vymahatelný výnos. Avšak policie je díky Buddyho spolupráci včas informována a operace se nezdaří. Tato situace eskaluje v řadu zatčení, a to i Káčka a

Dardana. Dardan je pod výhrůzkou vězení donucen ke spolupráci, avšak k té přistupuje pouze aby získal důvěru policie, díky které následně bez větších problémů, zabijí jednoho z hlavních vyšetřovatelů – Hakla. Káčko z vězení převádí všechny své peníze na otce a Sandru. Ta je v této době těhotná. Sivák a Milota tuto slabinu využívají a unášejí jak Otce, tak i Sandru. Otec Káčka je vystaven mučení, aby vydal přístupové kódy k účtům. Avšak mučení podléhá a umírá. Sandra při únosu bohužel dítě potratí. Tato dvojitá smrt je zlomovým bodem pro postavu Káčka jako gangstera. Z vězení vychází nový člověk. Horší a mnohem více odbrzděný. Již neřeší problémy penězi, jak tomu bylo na začátku. Unáší Siváka a nutí jej k odpracování svého života. Také zde dochází, k již zmiňované vraždě Hakla. Sivák má nyní seznam lidí, kterých se musí zbavit. Tímto si reálná předloha pro tuto postavu vysloužila přezdívku Řezník. Po této pasáži policie zjišťuje, že Káčko bude muset podstoupit stomatologický zákrok. Chtějí využít slabiny gangstera k jeho zatčení. Káčko však ze strachu odjíždí z ordinace a konzumuje velké množství léků na bolest a alkohol. Policie neváhá a rychlým zásahem jej zatýká přímo u něj doma. Jak se říká neříkej hop, dokud nepřeskočíš. Lánský oslavuje s premiérem zatčení, zatímco Káčko léčkou uniká skrytými dveřmi na toaletě. Teď definitivně mizí do zahraničí a zasílá nyní nově zvolenému premiérovi blackmail ohledně financování jeho kampaně. Stále má zájem o Čepro.

5.1 Hlavní postavy

Káčko

Excentrický a cholerický sociopat. Za každou cenu chce všechno ovládat vlastnit a kontrolovat. Toto se mu stává osudným v rodinných vztazích. Ale v „podnikání“ stoupá na žebříčku rychlým tempem, nebere si servítky a jde přes mrtvoly (doslova).

Dardan

Gauner albánského původu, jenž Káčkovi kryje záda za každou cenu. Tak by se dalo shrnout postavu Dardana. Svým pohledem sleduje okolí a vždy se pokouší předvídat nebezpečí. Mimo domov je zamlklý ale v domě vede s Káčkem debaty a občas prohodí i pár žertů.

Sivák

Na začátku Milotova pravá ruka, Milota je hlava a Sivák sval. Vyjadřuje se opravdu minimálně, spíše za něj jedná násilí. Po přechodu na Káčkovu stranu, se z něj stává kat Káčkovy konkurence.

Milota

Mazaný a egocentrický kmotr, jenž postupně přichází nejen o peníze ale i moc. Před příchodem Káčka kraloval podsvětí hlavního města, ale nyní se stává obětí Káčkových podvodů. Výbušný a pomstychtivý Milota, jenž řídí impérium ze svého záměčku kde sedí na majetku. Je ze staré školy, na rozdíl od Káčka. To se mu stává osudným.

Lánský

Mladý policista, jenž se po boku zkušeného Hakla vydává na stopu Káčkovi. Jeho hlavní vlastností je vytrvalost a snaha o spravedlnost. Co se týče jeho osobnosti je poklidný a málomluvný. Avšak důležitým faktem je, že některé části snímku komentuje ve voiceoveru. Jedná se hlavně o pasáže, kde je kladen důraz na vyšetřování.

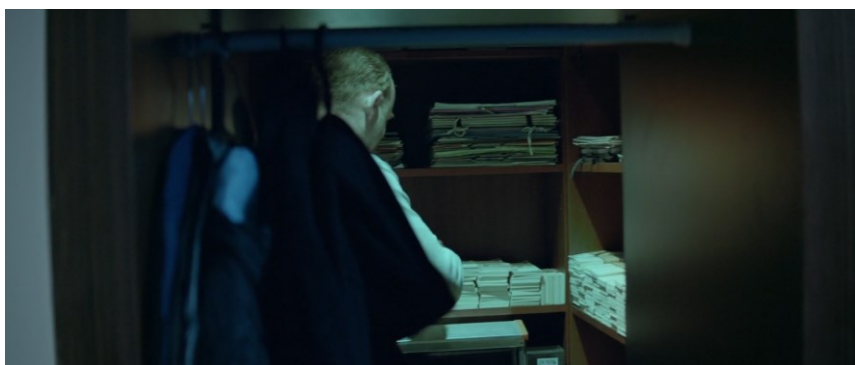
Hakl

Jak o něm řekl Darda: „Hakl byl poctivej policajt“. Měl zarytá pravidla a kodex, kterým se řídil celou svoji kariéru. Silné morální zásady například vidíme ve scéně, kdy odmítá úplatek několik milionu, to samé činí Lánský. Proto také tyto dva policisté tvoří tým, věří si. Hakl je nevýrazný ale velmi pozorný.

5.2 Obrazová dramaturgie

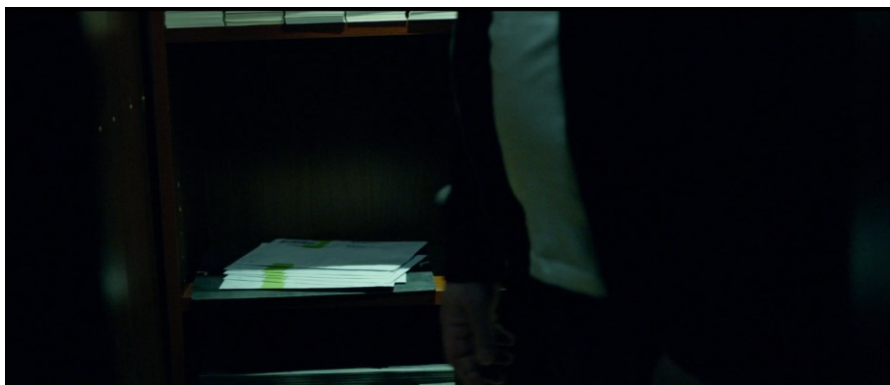
Místnost jako hrdina

Archiv je doménou gangstera Vedrala, avšak obdobnou věc nalezneme také ve snímku *Gangster KA*. Zde se totiž nachází místnost, kterou Káčko opakovaně navštěvuje v průběhu filmu. Na výbavě a scénografii prostoru však velmi zřetelně vidíme vývoj jeho osudu. Onou místností je Káčkův sejf, odhadem malá místnost maximálně dva na dva metry ukrytá za tajnou klikou ve skříni. Místo kde se nachází zásoby peněz, dokumenty a všechny jeho cenné věci.

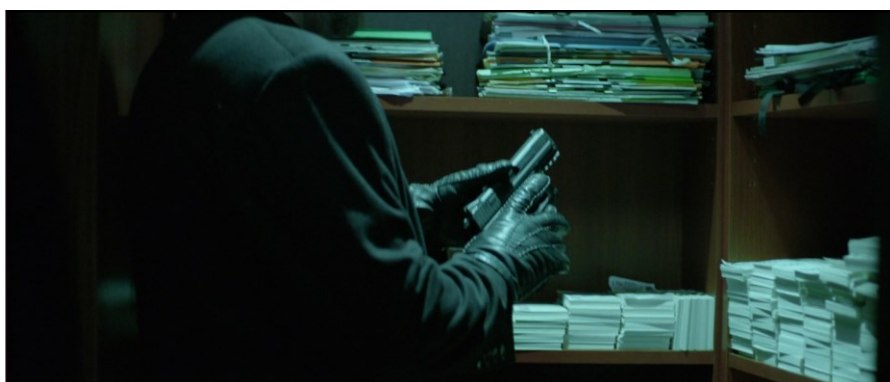
Obr. 11. Trezor č.1

V průběhu děje tato místnost skoro jako samotná postava prochází třemi zásadními proměnami. Každá proměna scénografie je přímo svázána s konkrétním vývojem děje kolem Káčka. Prvním výskytem je situace kdy se Káčko začíná usazovat v pražském rajónu podsvětí. V této scéně vypráví Dardanovi vtip a u toho jakoby nic, vybírá pět milionu korun v hotovosti na úplatky. Po celou dobu je naprosto nad věcí, je to pro něj rutinní záležitost. Scénografie trezoru je tomu také úměrná. Na horních poličkách vidíme rovně naskládané dokumenty, svazky a různé papíry. O poličku, níž se nachází několik desítek milionu korun v hotovosti. Ladně naskládané na hromádkách, všechny bankovky čerstvé a neponičené. Zde se vracíme k pomluvě, která kolovala o Káčkovi, a to že si peníze tiskne. Vzhledem k indiciím, které nám v průběhu film dává, je to skoro jistá pravda. První stav trezoru je tedy poklidný, urovnaný a připravený dobýt trh. Druhá proměna nastává v situaci,

Obr. 12. Trezor č.2

kdy Káčko realizuje svůj podvod s Čeprem a kradenými obsílkami. V tomto stavu vidíme místnost pouze na jeden záběr, avšak i to nám postačí k popsání situace. Káčko má stále vše pod kontrolou, peněz přibývá, kompromitujících dokumentů taktéž. Navíc se však v tajné místnosti objevila hromada ukradených obsílek přímo z pobočky Čepra. Třetí proměnou

Obr. 13. Trezor č.3

prochází po propuštění Káčka z vězení, kdy se z něj stává nelítostný gangster. Neoperuje již pouze s úplatky ale nyní si opravdu „zašpiní ruce“. Také proto zde bere do ruky pistoli, ostyšně natahuje závěr a vyráží vyřizovat účty. Na těchto třech příkladech je vidět funkci, jakou plní Káčkova tajná místnost. Je to jakási jeho komnata splněných přání, kde vždy nalézá to, co zrovna potřebuje, a to co je mu nápomocné. Zároveň zde ukrývá kompromitující materiály na svou vlastní osobu. Pomocí scénografie a pár záběrů se sejf stává funkčním a metaforickým představením různých situací v osudu padoucha.

Žralok

Druhým zajímavým vizuálním prvkem, je netradiční mazlíček Káčka, žralok Rudolf I. Již samotná volba tohoto zvířete jako dekorace v akváriu vyznačuje jeho nutnost se předvádět a dělat show i u sebe v obývacím pokoji. Žralok se objevuje v průběhu filmu celkem třikrát a stává se předzvěstí a varováním zatčení Káčka. Každá pasáž je zdůrazněna odlišným zvukovým designem a detaily na žraloka samotného. Ve zvuku vždy slyšíme zvuky vody a zvuky pohybu obřího zvířete. První přítomnost žraloka přichází v momentě oslavy narozenin Káčka, kdy se poprvé setkává s politikem Milanem Kleinem. Tomu Káčko slibuje finanční dar na politickou kampaň výměnou za příslibení prodeje továrny, o kterou má Káčko zájem. Ovšem jak dále ve snímku vidíme, rozhodnutí k této spolupráci Káčkovi značně komplikuje plány a vrhá na něj větší pozornost ze strany policie.

Obr. 14. Žralok Rudolf I.

Druhý výskyt nastává po návratu Káčka z vězení. V této situaci se sám stává žralokem hladovým po pomstě. Realizuje plán, kde Sivák likviduje seznam gangsterových nepřátel, aby si vykoupil odpuštění za vraždu Káčkova otce. Toto počínání opět více upozorňuje policii na Káčkovu činnost a vyústí v operaci Zubař, jejímž cílem je zatčení Káčka. Třetí a osudové zjevení žraloka je právě při onom dopadení Káčka. Děje se to, když sedí ve svém obývacím pokoji, zfetovaný, pod vlivem alkoholu a Lánský za doprovodu útvaru rychlého nasazení jej přichází zatknout. Káčko pronese svou větu „*Víte, jak nejlíp zabijete žraloka? Chytnete ho do sítě*“. Zde je nám jasně dáno na jevo, že Káčko je onen žralok a byl lapen do sítě... čeká jej kriminál. Zde však vidím jasný rozdíl mezi Gangsterem a jeho mazlíčkem. Když je žralok chycen do sítě, tak má minimální šanci uniknout. Káčko však opět přechytračí policii a léčkou uniká tajným tunelem.

6 KOMPARACE VYBRANÝCH SCÉN/SEKVENCÍ

6.1 Úvodní sekvence

Úvodní sekvence ať už filmu nebo seriálu je prvním kontaktem diváka s dílem a má klíčový význam pro jeho celkový zážitek s díla. Tato sekvence slouží jako prostředek, díky kterému prostřednictvím audiovizuálních prvků a různých narativních strategií vytváří emoční a informační rámec pro pozdější události ve filmu (příkladem *Gangster KA*), také může sloužit jako předzvěst událostí budoucích (jako například ve snímku *Sametoví vrazi*). Prvním styčným bodem diváka a filmu je úvodní sekvence. O důležitosti těchto sekvencí není nutno polemizovat. „*Ačkoli jsou úvodní titulky filmu příliš často přehlíženy, představují zásadní aspekt filmového procesu, který umožňuje tvůrcům volně vyjádřit osobnost a témata díla ještě před začátkem filmu.*“ (překlad autora)²⁰ Zaměřím se tedy na trojici vybraných filmů a na to, jak filmy pracovali s možností ovlivnit diváka ještě před začátkem dějové linky.

6.1.1 *Sametoví vrazi*

Velkým motivem tohoto snímku je voda. Voda zde plní funkci všudypřítomné temné sféry, která po většinu času pohlcuje všechno zlo páchané skupinou vrahů. Právě proto nás kameraman Martin Šácha seznamuje s touto „postavou“ hned v úvodní sekvenci. Tato vizuálně výtvarná dvouminutová pasáž funguje jako předzvěst konání. Kamera nekontrolovaně klesá vodou mezi řasy a kamení, až na dno přehrady. Následuje několik „nárazů“ a zaklesnutí kamery, které vyjadřují jistou variaci „point of view“ záběru sudu s mrtvolou. Tyto nárazové záběry se objeví třikrát za sebou. Každý náraz tedy reprezentuje jednu ze zavražděných osob ve filmu. Doopravdy však bylo obětí pět „*Skupina zločinců, mezi nimiž byla i jedna žena, zavraždila po vzájemné domluvě v letech 1991–1993 celkem 5 osob.*“²¹

Mrtvolný klid a temnota hluboké vody je doplněna o silný grading až do monochromatické barevné palety tyrkysu. Další záběr nám představuje místo, ze kterého pachatelé shazují sudy do přehrady, tedy Žďákovský most. Záběr však zobrazuje most pouze jako černý pruh na

²⁰ RIPPON, Sawyer, 2022. Opening credits. Online. Where creativity works. Dostupné z: <https://whercreativityworks.com/opening-credits/>. [cit. 2024-04-17].

²¹ JEDLIČKA, JUDr. Miloslav, 1999. Orlické vraždy. Online. Wwww.kriminalistika.eu. 14. 6. 1999. Dostupné z: <https://kriminalistika.eu/muzeumzla/kopac/kopac.html>. [cit. 2024-04-17].

podkladu tyrkysového nebe. Tento nekonkrétní záběr je přerušen bezvládným tělem, jenž se v siluetě vynoří z temného pruhu a padá směrem k vodní ploše. Jedná se o protagonistu Karla Hrubeše, jenž skáče bungee jumping v rámci tréninku u Urny, kde je zaměstnán. Významově je nám však naprosto jasné, co nám tato sekvence prezentuje. Poznali jsme místo a metodu, které budou sloužit pro zahlazení stop po konání orlických vrahů. Celá tato sekvence je realizována v monochromatické tyrkysové, stejně jako podvodní část. Tato barva plní ve snímku velmi důležitou roli. Tyto stylizované sekvence slouží k znázornění okamžiků, kdy skupina koná zlo.

6.1.2 *Gangster KA*

Na rozdíl od abstraktní sekvence u předchozího snímku, zde je nám ve dvouminutové montáži prezentován nespočet úhlů na tiskárny. Sledujeme plynulý chod přístrojů produkujících peníze a časopisy. Toto vysvětluje celý chod impéria kmotra Káčka. Od začátku filmu je nám prezentován jako člověk, jenž řeší vše penězi. Uplácí naprosto každého a všeho dosahuje pomocí korupce. Avšak jakou roli by pak v úvodní sekvenci plnily záběry na tisk magazínů bulváru? Káčko byl ve filmu znám svým archívem. Na každého vlivného člověka měl nějakou lidově říkajíc „špínu“. Toto tedy považuji za vysvětlení záběrů na bulvární magazíny v úvodní sekvenci. Sekvence zobrazuje Káčkovu nejcennější schopnost, a tou je moc. Moc skrz manipulaci s médii a zároveň moc pomocí majetku.

Barevně zde nalézáme podobný přístup jako u Sametových vrahů. Záběry jsou barevně stylizovány do nazelenalých tónů, až skoro v monochromatické stylizaci. Avšak na rozdíl od Sametových *vrahů* je zde zelená více fluorescenční. To podporuje reálné světelné zdroje, které se nachází v obraze (fluorescenční osvětlení). Jako teplotní kontrast je zde osvětlení vnitřku tiskárny v teplejších tónech. Úvodní sekvence je barevně odlišena od té následující tím, že představuje prostory tiskárny ve více pochmurném a temném vizuálu.

6.1.3 *Příběh Kmotra*

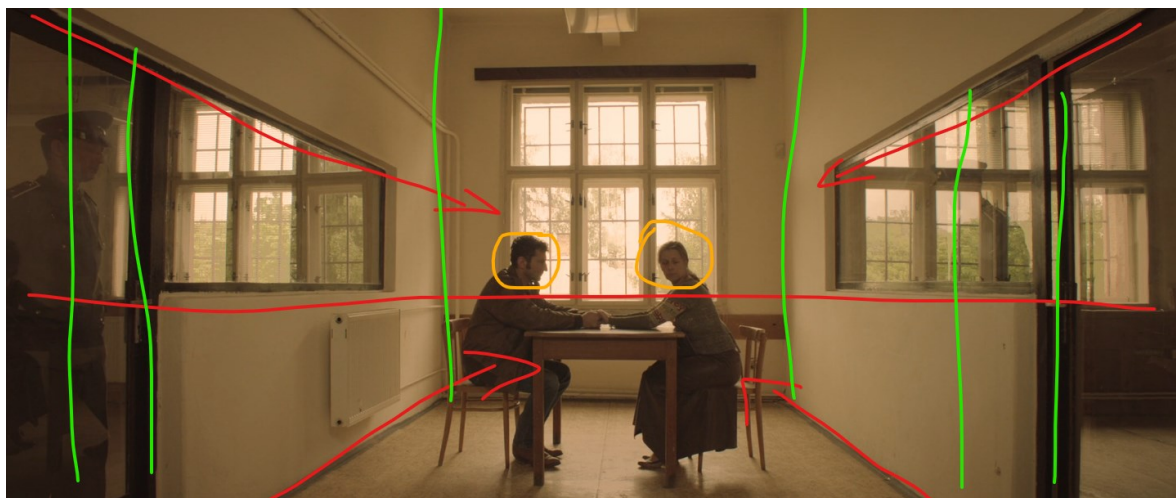
Za odlišnou můžeme také považovat sekvenci na začátku snímku *Příběh Kmotra*. Odlišná je hned ze dvou důvodů. Zaprvé se před sekvencí nachází krátký flash-forward, na který navazujeme v závěru snímku. Druhým důvodem je jeho nekonkrétnost. Nenalézáme zde žádné odkazy na děj či jiné skryté významy. Jedná se o sekvenci záběrů na centrum Prahy. Tato sekvence je stylizována pomocí dlouhých ohnisek, díky kterým dochází k silné kompresi prostoru. „*při použití teleobjektivu dochází ke zploštění – kompresi – perspektivy,*

takže se zdá, že fotografovaný objekt a pozadí se nacházejí blíže u sebe.²² V obraze jsou přítomny také artefakty jako například chromatická aberace či nízký dynamický rozsah. Soudě dle kvality a typu videa usuzuji, že se jedná o reálné archivní záběry porevoluční Prahy. Díky takto stylizované úvodní sekvenci má divák možnost se vcítit do nastupující doby. Jak je vidět na časové ose umístěné na začátku práce, film mapuje život Vedrala od doby před rokem 1989 až do současnosti.

6.2 Lapen ve Vězení, či konfrontace s orgánem spravedlnosti

6.2.1 Příběh Kmotra

Vedralova epizoda ve vězení je poněkud chudší než u protagonistů zbylých dvou filmů. Ve vězení jsou totiž všichni členové jeho party na delší dobu (až do amnestie v roce 1989), ale sám Vedral jde za mříže pouze na roku a půl. Proto zde nenalézám podrobné metafory jako například v *Gangster KA*. Tato sekvence znázorňuje pouhé metaforické „plácnutí přes prsty“ protagonisty bez většího dopadu na jeho kariéru. Ba naopak, díky uvěznění doktora

Obr. 15. Příběh Kmotra

Tipla Vedral přebírá jeho obchody, a tak jeho kariéra gangstera nabírá na obrátkách. Sekvence z vězeňských prostor se dají rozdělit na výslechovou místnost, místnost pro návštěvy a několik ilustračních záběrů exteriéru vězení. Výslechová místnost je svícena světlem od stropu, jenž míří hlavně na Vedrala. Vyslychající policisté se procházejí ve stinné části místnosti kolem něj. Jako supi nad kořistí se ho snaží nachytat na čemkoliv k dokázání

²² Jak je to doopravdy s perspektivním zkreslením a kompresí prostoru?, 2024. Online. VYPLELOVÁ, Helena. Digiarena.zive.cz. Dostupné z: <https://digiarena.zive.cz/jak-je-to-dopravdy-s-perspektivnim-zkreslenim-a-kompresi-prostoru>. [cit. 2024-05-01].

viny. Vedral však odpovídá na všechny léčky s humorem. Následující částí vězeňského pobytu je návštěvnická místnost. Na rozdíl od Káčka, který sedí v prostoru velmi ležérně a pohodlně, Vedral je spjatý a nervózní. Úvodní záběr tohoto prostoru je středově komponován se sbíhavými liniemi na střed, kde sedí u stolu Vedral s manželkou. Divákova pozornost je orientována na ně, ale také zdůrazňuje přítomnost policistů, dozorců po bocích obrazu. Tato scéna je před vynesením rozsudku, je nám tedy jasné, že jakékoliv pochybení by mohlo být pro Vedrala osudovým. Káčkovi nosí advokát cigarety a novinky o korupci. Vedralovi přináší manželka fotku milenky a dvě mandarinky. V této fázi je Vedral ještě na začátku své kariéry zločinu a tyto dva momenty nám pomáhají k pochopení, že je to vlastně normální člověk. Nevidíme gangstera, který tahá za nitky z vězení tak, jako tomu je u Káčka. Vzápětí po předání fotografie milenky Vedralova žena vytahuje mandarinky, které mu posílají děti. I přes jeho pochybení a křivé chování vidíme, že ji na něm záleží.

6.2.2 *Gangster KA*

Osudovým pochybením, které vyústilo v Káčkovo zatčení, byla důvěra narkomanovi Buddymu. Ten po výhrůžce ze strany kriminalistů začal donášet informace, a Káčkovi se tak přestávalo dařit. Zlomovou byla akce „Celník“, kterou Buddy celou prozradil policistům a ti následně zorganizovali zátah. Tak se ocitá Káčko za mřížemi. Zajímavými aspekty skrz znázornění emocí a asimilace postavy ve vězení jsou „moc“ a „bydlení“. Bydlením myslíme místo trávení většiny času čili celu. Autoři snímku zde pracují s postupným zkrášlováním cely díky úplatkům, až se místnost celá proměňuje v hezkou garsonku. Tento fakt reflektuje i sám komisař při návštěvě slovy: „... *Máte to tu pěkný, Pane Kraviec...*“ (detektiv – 00:53:40) Tato proměna je zobrazena samozřejmě jak výměnou nábytku, tak postupným rozjasňováním prostoru.

Obr 16. Příchod do vězení

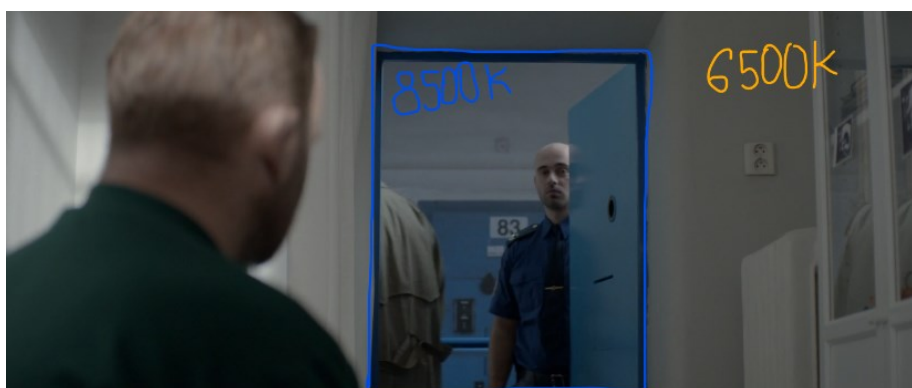

Obr 17. Začátek korupce a zkrášlování cely

Obr 18. Cela po přestavbě

Pocit čistoty také dotváří hladké zdi, či teplejší svícení uvnitř prostor. Jak je vidět na snímcích níže, prostor věznice je podstatně chladnější než Káčkova cela.

Obr. 19. Teplotní rozdíl

Druhým aspektem, skrz který je komunikována Káčkova postava ve vězení, je moc. Není schopen fungovat dle pravidel, a i ve vazbě si zavádí korupční systém. Díky právníkovi, jenž ho pravidelně navštěvuje, má Káčko stálý přísun vězeňské měny... cigaret. Toho využívá k protekčnímu přístupu, fastfoodu k večeři, či jiným luxusům života ve vězení. Jeho pravá ruka Dardan ve voiceoveru říká: „... *ve vězení nebyl jediný člověk, který by si od něj něco nevezal. Měl je všechny koupený...*“ (Dardan – 00:51:40)

6.2.3 Sametová vrazi

Zatčení po dlouhém vyšetřování nepadne na hlavního gangstera Karlose, nýbrž na jeho komplice Petra Vychodila. Petr odjíždí z nevěstince, který s Karlosem založili pro účel výdělku a praní špinavých peněz. Posilněn pár drinky nedojede ani za zatačku a je zastaven hlídkou policistů. Od začátku této, na první pohled rutinní kontroly, je něco v nepořádku. Policisté trvají na dechové zkoušce. Vychodil se snaží vymanit z rukou spravedlnosti, a tak nabízí dvěma policistům úplatek. Následuje záběr výslechu na služebně. Obraz je opět stylizován do tyrkysové. Toto evokuje návaznosti k vraždám provedených skupinou. Po celou dobu pobytu na policejní stanici je kamera lehce nakloněna na levou stranu. Jedná se o záběr typu Dutch angle, „...*náklony kamery v ose X je užíván ke zvýšení dezorientujícího nebo neklidného pocitu ve scéně. Diagonálním zkosením úhlu kamery může filmař naznačit, že něco ve scéně není v pořádku, zdůraznit „křiváctví“ postavy nebo vyvolat zneklidňující pocit či pocit nestability...*“ (překlad autora)²³

²³ MASTERCLASS, 2022. Film 101: Understanding the Dutch Angle. Online. Masterclass.com. Dostupné z: <https://www.masterclass.com/articles/film-101-understanding-the-dutch-angle>. [cit. 2024-04-17].

Obr. 20. Příklady Dutch angle-u

Až po chvílce rozhovoru, je mezi řádky odtajněno, že se vůbec nejedná o alkohol za volantem, ani o úplatky. Jde o jistou metodu zastrašení vrahů ze strany policistů. K zatčení jako takovému dochází ve filmu pouze na konci a je zobrazeno pouhým naložením Karlose do policejní dodávky. Toto zatčení slouží pouze jako doplňující scéna, jenž následně spouští vlnu nedůvěry mezi Orlickými vrahy. Ona nedůvěra je jim ve finále osudová.

6.3 Vztah ke svému okolí (rodina, spolupracovníci)

Nikdo nás nezná tak dobře jako naši blízcí. To samé platí i o naší trojici gangsterů. Každý měl po svém boku ženu nebo přítelkyni, a někteří navíc i milenku. V této kapitole se zaměříme na jejich chování ve dvou pólech, a to v době blahobytu a v krizové situaci. V těchto konkrétních situacích budeme analyzovat jak obsahovou stránku scén, tak i obrazové prostředky využité k reflexi párové dynamiky.

6.3.1 Káčko a Sandra

Blahobyt

Cestou autem Káčko vypráví své partnerce Sandře o tom, jak vydělal první milion korun. Oba se náramně baví a těší se na blížící se dovolenou na Seychelách. V kontextu filmu je tato sekvence výjimkou. Ukazuje několik minut jako vystřižených z romantické komedie. Tuto samotnou absurditu také reflektuje Káčkův pomocník Dardan slovy: „*S touhle tou Sandrou lítali jak dvě zamilovaný hrdličky, bylo to k poblití...*“ (Dardan, 00:22:30). Po příletu na dovolenou vidíme jakoby jiný film. Záběr z dronu prolétá krajinou a představuje nám malebné hory a mořská pobřeží. V těchto chvílích je odlišný jak grading, tak i postava Káčka. Prvně se zaměříme na protagonistu. Káčko zjistí, že nejčistší moc nabízí peníze. Tedy vše řeší skrz úplatky a stává se méně a méně gangsterem v tradičním pojetí. I ona dovolená s partnerkou není pouze volnočasová, jelikož zde pár uzavírá sňatek. Tato sekvence reprezentuje pomyslnou rozdvojenou osobnost Káčka. Všechny záležitosti spojené s bytí gangsterem přesouvá na Dardana a on si pouze užívá a řeší finanční stránku věci. Toto je podtrženo v sekvenci, kdy vidíme paralelní vyprávění Česko kontra Seychely. Česko je tak jako po celou dobu filmu potmělé se silným modrým nádechem. Vidíme zde vykonávání násilí a únosů v noirovém svícení. Důvtipné je také záběrování této montáže, která zobrazuje dvě fyzické aktivity, tedy pohlavní styk Káčka a Sandry a zároveň v oné paralelní lince, kumpány Káčka, jak mlátí konkurenční gang.

Obr 21. Srovnání sekvence Blahobytu

Návaznost je zde na fyzický pohyb. V lince Seychel, Káčko otočí Sandru na posteli. V lince Česko, kumpán hodí soupeře otočkou po schodech. Na tomto principu, pomocí match-cutů je vysvětlena metoda fungování Káčkova impéria v období prosperity. Co se týče gradingu, je naprosto odlišný. Autoři zde volí skoro až prvoplánovou, ale funkční, stylizaci tropických krajín. Měkké teplé a méně kontrastní svícení v prostorách hotelu či okolí města. Celé Seychely jsou exponovány do světlejších tónů (vidíme například na obloze či na voze Káčka na obrázku 22.)

Obr 22. –Příklad expozice

Tato idylická seance je však narušena pouhou jednou replikou. „*Jestli se semnou rozvedeš, zabiju tě*“. Tato replika Kačka velmi rychle diváka i Sandru vrací zpět do reality gangsterského světa. Sandra si sňatkem s obávaným gangsterem podepsala hypotetický ortel smrti. Protože od toho momentu, se Káčkův majetek stává jejich společným. Tato replika je pouhou předzvěstí období krize, kterému se budeme věnovat níže.

Krize

Momenty krize a špatného chování je film protkaný. Avšak v této kapitole se zaměříme na konkrétní vztah gangstera a jeho partnerky. Po krásných líbáncích na Seychelách se odehraje několik událostí, které značně změní chod domácnosti u Kravců. Káčko je zadržen ve vězení a po propuštění se z něj stává nový člověk. Nový krutý gangster. To se projeví i na jeho vztahu s manželkou. Jako krizový moment označím situaci, jenž se odehrává před částečným neúspěchem operace „Zubař“. (Ona operace byla pokusem kriminalistů o zadržení Káčka v průběhu stomatologického zákroku, který měl proběhnout v narkóze. Avšak nastal zlom, kdy všemi obávaný gangster Kravěc nezvládnul stres a strach ze zubaře a na poslední chvíli odchází z ambulance. A tak uniká z rukou spravedlnosti.) Tato scéna zobrazuje hádku mezi Káčkem a Sandrou. Káčko je pod vlivem koktejlu léku na bolest a alkoholu a velmi nevhodně inzultuje svou partnerku. Přichází zde moment, kdy zmiňuje repliku: „*Jestli se semnou rozvedeš, zabiju tě*“. Tentokrát však ne sladce, na balkóně luxusního apartmánu, nýbrž v situaci, kdy stojí nad poníženou Sandrou (ta leží na zemi) a míří na ni pistolí.

Obr. 23. Příklad podhledu a nadhledu

Zde je vidět tedy přímou proměnu na chladnokrevného gangstera, jemuž není nic svaté. Odkrývá se zde Káčkovo cholerické alter ego. Káčko je při hádce zobrazen podhledem, Sandra naopak nadhledem. Je to reprezentace toho, kdo je ve vztahu od té doby nadřazený a podřízený. Vztah se v rámci děje filmu již nikdy nevrátí do podoby, v jaké byl před tímto zlomem.

6.3.2 František a Blanka Vedralovi

Scén ze společného života manželů Vedralových se ve snímku nenachází mnoho, avšak i přes to se zaměřím na dvě konkrétní situace. Pro blahobyt se jedná o stavbu rodinného domu a pro období krize, o Vedralovu milenkou.

Blahobyt

Po několika úspěšných podvodech a funkční machinaci na skup kupónových knížek se Vedralovi začínají sypat peníze do kapsy. Již na začátku filmu sám uvádí, že si postaví dům s výhledem na fotbalové hřiště. A tak i udělá. Mezi manželi je na první pohled vše v pořádku, avšak Blanka, manželka Františka Vedrala, je po celou dobu ve velmi submisivním postavení. Znázorňuje zde velmi klišé představu matky v domácnosti, do jejichž úloh patří

pouze péče o dům a děti. Co je také zajímavé, je to, že na rozdíl od Karlose a Káčka, Vedral má děti. Ty se však nacházejí na okraji dějové linky, jelikož se film soustředí spíše na Vedralovu „pracovní“ kariéru. Rodinný dům staví gangster na kopci, kde se kdysi nacházelo dětské hřiště. Dům to není ledajaký. Jedná se o masivní a pompézní vilu s velkým parkovištěm před domem. To znázorňuje jeho mentalitu s předváděním se a ukazováním všem, kdo je tady pánem. V rámci blahobytu Vedral například daruje svému otci deset milionů v hotovosti, a okamžitě tlačí na vděk slovy „*Máš radost táto?*“. Vedralova rodina je pro něj však na vedlejší koleji, dům je pevnost, kde jsou v bezpečí a tím jeho zájem o ně končí. Důkazem toho může být i sám fakt, že když se dozvídá o rozkazu k vraždě své osoby, nezůstává s rodinou, ale jde na fotbalové hřiště.

Krize

Rozkolím mezi manžely byla postava Zuzany, ta byla vymyšlená pro potřeby scénáře a v životě opravdového Františka Vedrala (Kmotra Mrázka) nikdo takový nebyl. „*Skutečný Mrázek třeba neměl intimní poměr s dívkou jménem Zuzana (herečka Vica Kerekesová). Je to uměle vytvořená postava.*“²⁴ Ve filmu však Zuzana plní roli jakési femme fatale, která splní svůj úkol obchodem „sex za letenky do Francie“. Zdálo by se, že tímto bude její úloha končit. Avšak postava se vrací s odvetným úderem a přidává se k policejní složce, která se snaží Vedrala dopadnout. Blanka nalézá fotografii Zuzany v bundě manžela a konfrontuje jej s touto skutečností při návštěvě ve vězení (více v kapitole 6.2.1). Krom těchto situací se také Vedralova manželka dostává do problémů s alkoholem, které ještě více narůstají po pokusu o vraždu Vedrala jeho bývalým nájemným vrahem.

Obr. 24. Hádka mezi manželi

²⁴ KMENTA, Jaroslav, 2022. Filmový Příběh kmotra Mrázka: Co si tvůrci vymysleli a co je pravda? Zdroj: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/pribeh-kmotra-film-versus-fikce-jaroslav-kmenta-frantisek-mrazek.A220207_092932_filmvideo_majo. Online. Idnes.cz. 10.2. 2022. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/film-televize/pribeh-kmotra-film-versus-fikce-jaroslav-kmenta-frantisek-mrazek.A220207_092932_filmvideo_majo. [cit. 2024-05-01].

Obává se o osud dětí „*Franto, co nám to děláš. Prej na tebe střileli. Dostala jsem hroznej strach o děti...*“. Co se záběrování týče kamera sleduje Blanku z nadhledu a Františka z podhledu, opět tedy stejná situace jako u Káčka se Sandrou. Avšak zde dochází k přesunu moci v dialogu, když Blanka po hádce pronese „*chlastám kvůli tobě*“ najednou nevidíme situaci podhledy a nadhledy, ale kompozice je vyrovnaná. Oba manželé jsou si rovni a Vedral si uvědomuje situaci, do které svou rodinu dostal. Gangster přiznává svou vinu a sedá si na zem k manželce.²⁵ I přes tuto hádku je mu to jedno a pokračuje v jednání. Nikdy se mu nepodařilo upřednostnit rodinu před kriminální činností.

Obr. 25. Manželé Vedralovi po hádce

²⁵ (Na konci již poklidné debaty pronáší větu „neboj jsem neprůstřelný“. O pár minut později se dozvídáme opak. Tento černý humor mezi řádky si dovolím vyzdvihnout pouze jako zajímavost.)

6.3.3 Karlos a Iveta

Blahobyt

Samotné seznámení dvojice nám již naznačuje, v jakém duchu se ponese párová dynamika. Po pár minutách od seznámení jdou okamžitě k Ivetě na byt, aby spolu strávili romantickou noc. Osobně nejbližší přirovnání nalézám v postavách Bonnie a Clyde. Pár je také na život a na smrt a nebojí se pro své dobro ublížit či krást. Karlos si přítelkyni rozmazluje koupí bytu či drahých šperků, ale zároveň je zde zobrazena opravdová láska. Dle stereotypu by se dalo očekávat, že je s ním Iveta pouze kvůli atraktivnosti života gangstera. Avšak po auto havárii, která Karlose usadí na invalidní vozík, Iveta s ním zůstává, pečuje o něj, a dokonce se mu snaží zlepšit život. To je zobrazeno v montáži procházky v dešti (viz. Obr.26.). Pár drží pospolu a až na situaci krize ohledně fotografií, jsou vždy oni dva proti světu.

Obr. 26. Iveta pečuje o postiženého Karlose

Krize

Konflikt mezi dvojicí přichází kvůli žárlivosti. Karlos je manipulativní osoba s potřebou všechny ovládat, to stejné platí i o jeho milostném vztahu s Ivetou. Ta si nechává nafotit sérii aktů fotografem, se kterým měla milostný románek. Karlos nalézá fotky rozložené v bytě a konfrontuje Ivetu. Dochází k roztržce velmi podobné jako u ostatních dvou gangsterů. Tedy, Iveta je zachycena nadhledem a Karlos zase podhledem. V takovémto rozzáběrování se odehrává celá hádka. Dochází i na fyzické násilí. Toto vše doplňuje obrázek o postavě Karlose. Násilí mu nedělá problém ani v rámci jeho nejbližšího okolí. (Napadá také svou vlastní sestru, které drží hlavu pod vodou.) Rozdílnost této dvojice oproti předchozím popisovaným, je v jejich principu řešení problému. Nedochozí k žádnému přiznání viny ze strany gangstera, jako u Káčka či Vedrala. Karlos s Ivetou po hádce mají velmi agresivní

pohlavní styk. Oba jsou velmi nestydatí a sexualita jako taková je velkou součástí jejich vztahu, a to ať už u hádky, či například na rodinné oslavě. (Jak můžeme vidět ve scéně oslavy u Ireny doma.)

Obr. 27. Vztah mezi Karlosem a Ivetou (00:44:18)

6.3.4 Sumarizace

Tímto tedy na základě získaných poznatků usuzuji, že tradiční český gangster by měl být heteronormativní macho. Povyšování se nad své blízké, fyzické násilí a psychické trýznění je součástí balíčku této postavy. Dalo by se namítat, že výjimkou je Vedral, jenž ke své ženě má vcelku sympatický přístup. V žádné situaci se nestavěl do pozice nadřízeného. Avšak, podvedl jí se Zuzanou, výměnou za zajištění lístku do Francie. Tedy ani Vedral neunikne kárné sumarizaci.

6.4 Jak snímky zobrazují proces vraždy

Vražda jako taková je bohužel neodmyslitelnou součástí podsvětí. Jinak tomu není ani u osudů tří protagonistů Káčka, Vedrala a Karlose. U všech tří příkladů, na zvolených konkrétních scénách zobrazujících vraždy, nalézám podobnosti. Tedy jednotlivě. První vražda je ve filmu *Gangster KA*, a to konkrétně vražda policisty Hakla. Ten je po celou dobu Káčkovi v patách a společně s Lánským vyšetřuje jeho nelegální činnost. Popud k vraždě nastává, kdy se Dardanovi podaří získat důvěru vyšetřovatelů a díky tomu Hakl učiní osudovou chybu. Na záminku nových informací, sedá k Dardanovi a dvěma kumpánům do auta a odjíždí na místo neurčené. Následuje v delším celku záběr skrz čelní sklo auta na rozhovor mezi Haklem a Dardanem. Dardan pronáší před vraždou záporáckou repliku: „*Pobyt mezi vrahy byl inspirující a že se na každou svini najde řezník...*“ Padá výstřel a Hakl je mrtev. Následně přijíždějí do úkrytu, kde pomocí louhu rozpouštějí tělo policisty.

Obr. 28. Dardan projevuje soucit

Zajímavá je replika Dardana, vraha policisty, který stojíc nad tělem vyjadřuje skoro až soucit se zavražděným. „*Hakl byl typickejš fízl ze starý školy, upřímnej, rovnej. Chyba, že dávno už nešel do důchodu*“ Tento motiv soucitu nebo jisté lítosti, je přítomen i u druhé vraždy. Tedy příklad ze snímku *Příběh Kmotra*. Zde se zaměřím na scénu, kdy se Vedral zbavuje prokurátorky, aby mu nepokazila plány svou výpomocí s vyšetřováním. Před vykonáním onoho brutálního aktu debatuje o jeho realizaci se svým parťákem Standou Tiplesem. Vedral zde totiž pronáší repliku „*Dyť je to prokurátorka...*“ načež mu jeho kolega odpovídá „*od kdy ty nehraješ na fauly?*“ Tento krátký dialog zobrazuje proměnu postavy Vedrala. Sám si právě v onen okamžik uvědomuje, že není již ten nevinný podvodník s kupónovými knížkami, ale že se z něj stal opravdový gangster. Avšak to, že si není situací jistý, můžeme usoudit i se záběrování dialogu. Ačkoliv jsou oba muži parťáci a zdá se, že sobě rovni, Vedral

k Tiplovi v této scéně vzhlíží a je natáčen z nadhledu. Na rozdíl od něj, Tipl, je točen v drobném pohledu a k Vedralovi shlíží dolů. (viz. Obrázky 29.)

Obr. 29. Vedral a Tipl plánují vraždu

Tedy zde zaváhání a soucit vyjadřuje gangster před činem. O to víc je samotný akt vraždy více brutální. Také se zde opakuje obrazový prvek příjíždějícího auta ze vzdálenosti za obětí. Nájemný vrah Vedrala, Zdeněk Zahrádka, sedá do BMW e30 a se dvěma kumpány pronásleduje prokurátorku až k ní domů. Celá pasáž působí velmi brutálně a realisticky. Muži zaútočí na ženu zezadu při vybírání poštovní schránky a odtáhnou jí do sklepení bytového domu. Opět se zde opakuje využití igelitu přes obličej, ale pak následuje násilná smrt konzumací lihu v množství, které způsobí otravu alkoholem. Co se rozzáběrování týče, důraz je kladen na oběť a moment, kdy ztrácí vědomí, je podtržen rozmazanou stylizací obrazu. Ve třetím snímku zvolili tvůrci zajímavý a odlišný přístup k zobrazení tohoto zločinu při scéně vraždy Irenina manžela. Motivací k vraždě zde je zájem Karlose ručit domem Jardy (Irenin manžel) za půjčku na noční podnik. Bohužel manžel Ireny je v pokusech o přesvědčení Karlosem proti a absolutně nesouhlasí. Proto se skupina rozhodne vykonat drastické řešení tohoto problému. Scéna je zajímavá hlavně skrz dvě dějové linky, které akt doplňují. Na začátku vidíme Irenu, jak je manželovi nevěrná v domě milence. Oba si dopřávají velmi divoký a animalistický sex. Následně vidíme Irenina manžela, jak u sebe

doma vaří oběd, na pánvi griluje špekáčky. Celá scéna využívá těchto souvisejících linek k vybudování napětí pomocí prostřihů mezi jednotlivými situacemi. K vraždě dochází ve stejný moment, kdy Irena dosahuje orgasmu a do domu Jardy vchází Luděk a střílí. Jakkoliv je to v rámci mezilidských vztahů velmi nepříjemné, Irena je smrtí manžela pouze potěšena – uspokojena. Proto i toto přirovnání v rámci rozzáběrování. Po celou dobu je v manželství nešťastná a všude si na něj stěžuje. Hledá útěchu u jiných mužů. Nyní má volnou cestu a skupina se může domem zaručit za úvěr. Scéna končí pálicími se špekáčky, které zůstaly po zavražděném na pánvi. To zobrazuje chladnokrevnost jednání Karlosovy skupiny. Nic je nezastaví a vražda je pro ně pouze dalším prostředkem, jak získat co chtějí. Nevidíme žádné další záběry procesu zbavování se těla, pouze jeden záběr na samotnou vraždu.

6.5 Zobrazení policie

Každý gangster či mafián potřebuje také svého soka, konkurenčního gangstera ale také, jako je tomu u všech tří snímků, skupinu policistů. Postavy vyšetřovatelů jsou u všech tří snímků podobné, pouze se mění jejich zastoupení. Konkrétně se jedná o duo nováček a zkušený policista doplněni o zásahovou jednotku. Nyní v krátkosti představím rozdíly mezi těmito variantami.

Nováček a mazák

Dvojice protagonistů, jenž se navzájem doplňují a chrání, při vyšetřování gangstera. Konkrétně zde zmíním příklad Hakla a Lánského. Hakl je ostřílený policista, kterému se blíží důchodový věk a chce kariéru zakončit velkým úspěchem (lapaní Káčka). Na rozdíl od Lánského se u něj projevuje jistá dávka senility a naivity (která ho nakonec stojí i život). Naproti tomu Lánský je akční, ale nezkušený policista. Vrhá se do všeho po hlavě a temperamentně se vyjadřuje o gangsterovi. Takovéto dvojice jsou napříč českými krimi filmy velmi oblíbené, například postavy snímku *Příběh kmotra* Cajthaml a Bohoušek. Na rozdíl od policejní jednotky se zde soustředíme na příběhy a osudy jednotlivých policistů. Jejich osobní problémy a životy. Příkladem může být nahlédnutí do osobních obydlí, životů a činností všech kriminalistů po pracovní době. Díky tomu se můžeme více s postavami ztotožnit a vytvořit si na ně jako divák komplexnější názor. Tento fenomén policejní dvojice dobře popisuje BcA. Radim Svoboda ve své diplomové práci: „*Tento charakter vystihuje jak vázanost právními předpisy a těžký život „pod zákonem“, tedy podobnost s uniformovanými policisty, tak i solitérství a jedinečnost soukromého detektiva. Někdy je doplňován kolegou-mentorem nebo naopak benjamínkem, málokdy pracuje s oblibou ve větším týmu a nemá čas na rodinu, pokud nějakou má, jelikož jeho mysl zaměstnává zločin 24 hodin denně.*”²⁶

Zásahová jednotka

Druhý modus zobrazení policie je zásahová jednotka. V reálném životě velmi precizní a efektivní v potlačování zločinu. Ve snímcích jsou spíše policisté a policistky zásahovky zobrazováni lehce jako oklamatelní. Nazval bych to „filmová hloupost“. V momentech, kdy je to pro děj potřeba, gangstera dopadnou, vše odhalí. Pak se ale nechají oklamat banalitou, jako například při úniku Káčka během zatčení. Skrz vizuál jsou zobrazováni dle reálné

²⁶ SVOBODA, Radim, 2018. Postava vyšetřovatele v současném českém kriminálním filmu. Diplomová práce, vedoucí Bébarová, Jana. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta multimediálních komunikací, Ateliér Audiovizize. Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10563/42665>.

předlohy, tedy v černém taktickém vybavení, bez stylizace. Takto je nalezneme ve všech třech námi studovaných filmech.

6.6 Scéna rozuzlení zápletky, bod zlomu v obrazové dramaturgii

6.6.1 „Nemohl bys mi dát nějaký prachy?“ – *Sametová Vrazi*

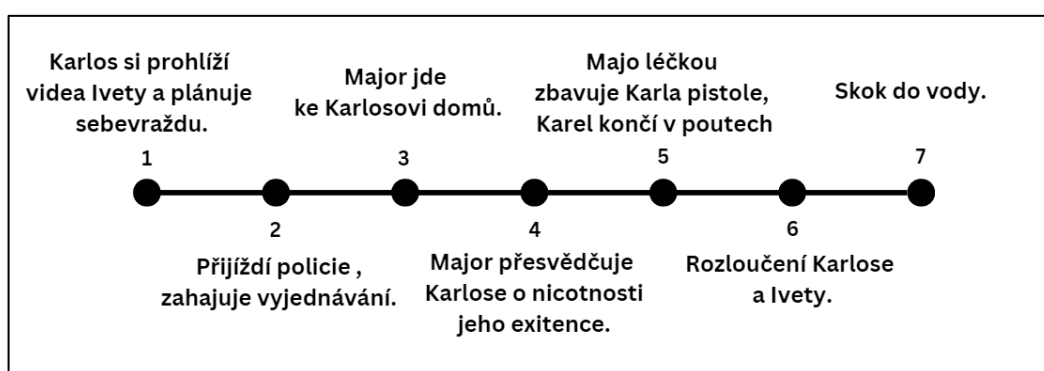
Problémy v životě Karlose začínají ochrnutím dolních končetin při automobilové havárii. Tato metaforická výstraha je spouštěčem nešťastného konce filmu. Po dobu hospitalizace a snahy o uzdravení Karlose, je jeho boj o život znázorněn metaforou padajícího těla z mostu. Stejně jako v úvodní sekvenci snímku, kdy vidíme tělo na bungee provazu, jak se bezvládně pohupuje těsně nad vodní hladinou, což reprezentuje smrt.

Obr 30. Boj Karlose o život

Následuje vyobrazení rozpadů všech vztahů v Karlosově okolí. Jeho komplicové jej začínají ignorovat a plánovat, jak se jej zbavit. Dokonce je na něj spáchán i pokus o vraždu odstřelovačem. To vše však pouze vede ke zvýšení zabezpečení domova a větší nedůvěře k blízkým osobám. V druhé narativní lince policistů se odkrývají sudy na dně přehrady a kriminální policie zahajuje jejich exhumaci. Karlos nemá co ztratit a začíná k životu přistupovat metodou známou v pokeru “All in“. Poslední večer, před příjezdem policie, jej navštívuje Lád’a. Svěřuje se Karlosovi o své bezmoci a kontinuálním pronásledování policií. A tak Karlos navrhuje řešení, že všechnu vinu vezme na sebe a pak spáchá sebevraždu.

Lád'ovi toto řešení udělá radost a bez přemýšlení si řekne o Karlosovy peníze: „...Nemohl bys mi dá nějaký prachy? Iveta mi nic nedá až se zastřelíš...“ (*Sametovi vrazi* 01:54:22) Budiž toto vyobrazením vztahů, jaké mezi sebou členové gangu měli. Od tohoto momentu je Karlos připraven zemřít, jako Vedral ve svém posledním tažení, tak i Karlos se vydává na cestu vstříc smrti. Pasáž trvající asi deset minut je zajímavá hlavně v momentu procházení života, rozhovoru s policistou uvnitř domu a na konec finálním metaforickým seskokem do vody. Nyní jednotlivé pasáže rozeberu podrobněji. Pro kontext je ale důležité pochopit chod celé této závěrečné části. Ta je rozepsána na časové ose níže.

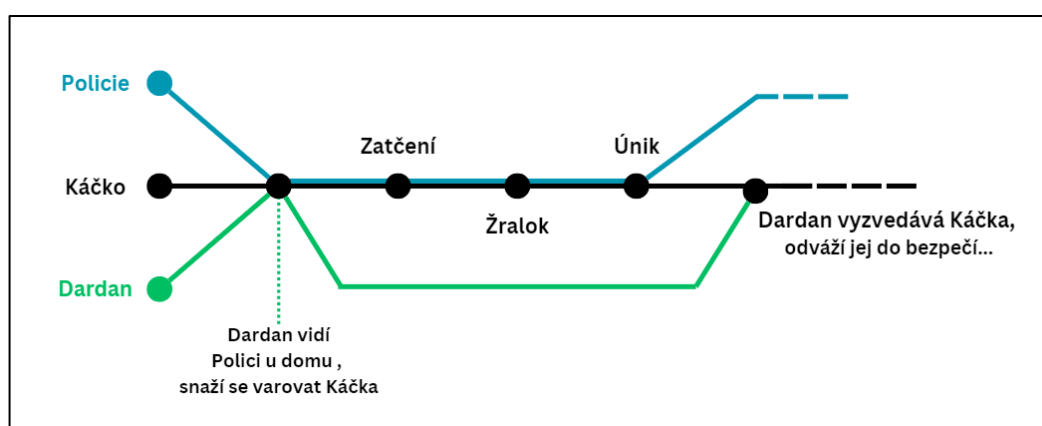

Obr. 31. – Časová osa závěrečné části

Procházení života je sekvencí dosti podobnou té, kterou nalézáme ve snímku *Příběh Kmotra*. Hlavní gangster (Karlos a Vedral) zde procházejí memorabilia, jenž jim připomínají časy, kdy byl život ještě v pořádku. Tento moment přichází vždy v blízkosti smrti či polapení. I když s přihlédnutím k morálnímu kodexu gangsterů, se můžeme domnívat, že je to totéž. Následuje přehrávání videokazet šťastných okamžiků ze života. Tato home-video montáž s důrazem na Ivetu ukazuje fakt, že Karlos více nepotřeboval. Nalezením partnerky zaplnil prázdnotu ve svém životě. Tu prázdnotu, kterou plnil nelegální činností. Bohužel, činy se již nedají vzít zpět, a tak je nucen k vyjednávání s kriminalistou. Ten, aby vyjádřil mírové účely, přichází do Karlosova domu jen ve spodním prádle. Po dlouhé debatě, kdy Karlos připouští nicotnost své existence, kriminalista odvádí jeho pozornost a zbavuje jej zbraně. Tak končí éra Orlických vražd a jejich vrahů. Karlos se naposledy loučí s Ivetou před nastoupením do policejního vozu a smířeně s osudem odjíždí vstříc trestu.

6.6.2 „Já vám neuteču, vždyť nemám ani boty...“ – *Gangster KA*

Strach ze zubaře je nějak zakořeněný v každém z nás. A jako důkaz, že i obávaný gangster je člověk, tvůrci zakomponovali strach ze zubaře i do postavy Káčka. Bod zlomu v jeho gangsterské kariéře nekončí pádem, jako tomu je u jeho dvou kolegů v dalších dvou filmech. A to z důvodu navazujícího druhého dílu *Gangster KA: Afričan*. Avšak i námi studovaný snímek nabízí vcelku zajímavé zakončení děje. Na Káčka je nastražená lest u zubaře. Gangster se však vystresuje a utíká od doktora. Doma konzumuje léky a alkohol. Posilněn posílá Sandru s bodyguard pro další léky. Ocítá se tedy doma zranitelný, pod vlivem a sám. Toho využívají kriminalisté a zatýkají jej. Káčko uniká tajným tunelem na toaletě a mizí v zahraničí. V tomto segmentu mne zaujalo více motivů. Prvním je motiv zubaře. Káčkem obávaný zákrok zde funguje jako dvojí strašák. Jedná se jak o strach z doktora, o kterém Káčko ví, tak zároveň my jako diváci víme o operaci Zubař, jenž má za cíl Káčka zadržet. Narůstající pískot vrtáku za dveřmi ordinace podporuje Káčkovu bolest, kde vyústěním by se dalo nazvat šestý smysl, kterým si zachraňuje svobodu (na krátko, ale přeci). Po příjezdu domů a konzumaci usíná na sedačce. Dardan přejíždí kolem domu a je si vědom přítomnosti policie. Tento fakt je naznačen v záběru, kdy vidíme přes rameno do zpětného zrcátka na černou dodávku. Snaží se Káčka varovat, avšak ten je již v lehkém stavu bezvědomí. Místo toho Dardan odjíždí a rámuje nám tímto pasáž zatčení Gangstera Ka (viz obrázek č. 32)

Obr. 32. Časová osa sekvence zatýkání

Policie provádí zátah na dům a zatýká Káčka. Následuje několikrát využitý ve snímku (více v kapitole motivy) záběr na žraloka. Žralok krvelačně proplouvá svým akváriem, zatímco jeho páníček sedí v poutech na koberci. „Víte, jak nejlíp zabijete žraloka, chytete ho do sítě“ Káčkova slova reflektující aktuální situaci. Aktuálně je to gangster, co se nachází v síti, a to jak vizuálně, jelikož je obklopen zásahovou jednotkou, tak i dějově v kontextu situace.

A jak se dá uniknout ze sítě? No jen jednou metodou, dírou. Díru v síti si Káčko vytváří tak trochu metaforicky prosbou o užití toalety. V této situaci uniká tajnými dveřmi a není již polapen. Od tohoto momentu Káčko opouští republiku a ukrývá se v tropických krajích. Zakončením tohoto úniku/pádu protagonisty je výhružka pro nově zvoleného premiéra. To jen kdybychom my jako diváci zapomněli, že ta osoba, která ležela zfetovaná v teplácích na koberci, je obávaný gangster. Káčko ve videu zaslané premiérovi připomíná směnku na 60 milionů korun na financování kampaně a akcentuje dohodu o odprodeji chemických závodů. Celý film pak zakončuje rámování sekvencí tisku peněz. Tedy vše je opět při starém, Káčko sedí na trůnu a nikdo na něj zatím nevyzrál.

6.6.3 „Musím končit...“ – *Příběh kmotra*

Osud Františka Vedrala je po celou dobu snímku klikatý a velmi na hraně, avšak byli bychom naivní, kdybychom si nemysleli, že na něj jednou dojde řada. Z dramaturgického hlediska těžko říci za co toto zakončení považovat. Pro milovníky spravedlnosti se jedná o řádný soud jedním výstřelem, avšak pro diváky, jenž nemají svět rozdělený na dobro a zlo, je to konec poněkud smutný. Vedralovi na rodinné oslavě jeho komplic Josef Strnad dává najevo, že čas vypršel. Tímto se začíná několik minut trvající sekvence, kterou by se dalo přirovnat k pověstnému prohlídnutí celého života před očima v momentě umírání osoby²⁷. Momentem kdy Strnad vyslovuje osudová slova „musím končit“ pomocí zvukové stylizace se Vedral uzavírá do své mysli. Zvuk rezonuje a zdá se nám být vzdálený. Následuje krátká cesta jeho Hummerem v deštivém počasí. Poslední okamžiky života nechce Vedral strávit v kruhu rodiny jako by se zdálo, nýbrž na svém zeleném trávníku fotbalového hřiště. Kamera prochází různé prostory po cestě až na hřiště. Vedrala sledujeme však zezadu a záběry skrývají velkou část ve stínech. Občas vidíme pouze pohled od země, kdy Vedral a jeho bodyguard tvoří pouze siluety postupující prostorem. Po celou dobu této cesty je všudypřítomnost smrti znázorněna nevolností protagonisty. Po průchodu až k fotbalovému hřišti je nám prezentováno jakési intermezzo, formou sumarizace Vedralova života. Všechny trofeje v obraze znázorňují Vedralovy úspěchy a výhry. Každý pohár je jeden podvod, který vyšel. V odrazu skla vidíme zničený obličej kdysi obávaného gangstera, nyní však vidíme lidskou trosku, jenž jde vstříc své záhubě. Vedral bere ze zdi fotografii jejich staré party. Na zlatém míči sedí tři malí kluci. On, druhý – špión a třetí falešně zatčen. Vedral bere fotografii

²⁷ HONDERICH, Holly, 2022. Life may actually flash before your eyes on death – new study. Online. Bbc.com. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-60495730>. [cit. 2024-04-17]. Překlad autora.

a vydává se na hřiště samotné, kde jinde než k onomu „zlatému“ míči z kamene. Monument podobné absurdity jako celý Vedralův dům. Balvan umístěn na trávníku je připomínkou Vedralova minulého života. Narůstající napětí v hudebním podkresu nám dává jasně najevo, že moment katarze se blíží. Následuje hlasitý výstřel, jenž usmrcuje Vedrala na jeho milovaném hřišti, přímo pod kamenným monumentem.

6.7 Obrazová stylizace – závěr

Na základě získaných poznatků pomocí rozboru tří vybraných snímků, se nyní zaměřím na konkrétní prvky, jež jsou pro žánr gangsterky typické. Věřím, že se mi analýzou povedlo odpovědět na všechny výzkumné otázky stanovené na začátku práce.

Skrz obrazovou dramaturgii se dá gangsterka odlišit od jiných filmů několika typickými prvky. Co se týče kompozice, nenalezneme zde nic naprosto typického pro žánr. Můžeme vidět časté využívání pohledu a nadhledu k zobrazení postoje gangstera k ostatním postavám. Také dutch angle, ale mimo to jsou snímky komponovány konvenčně, dle pravidel zlatého řezu. Toto je opodstatněno cílovým publikem. Ačkoliv gangsterky otvírají hluboká a důležitá témata, sleduje je většinový divák. Tvůrci ve snaze oslovit co nejširší publikum balancují uměleckou formu a pochopitelně odvyprávěný děj. Proto odvážné dekompozice či silná stylizace nejsou většinou žádoucí. Důkazem oblíbenosti tohoto žánru jsou statistiky níže (Obr. 33.), kdy položky 3.-20. zaujímají skoro většinově snímky krimi žánru.

20 nejsledovanějších pořadů ČT

Rok 2022 / 15+

Název	Epizoda	Kanál	Datum	Začátek	Délka	15+		
						Rating %	Rating 000	Share %
1 Krakonošovo tajemství		ČT1	25.12.2022	20:10	1:38	41,4	3 492	65,03
2 Tajemství staré bambítky 2		ČT1	24.12.2022	19:00	1:38	34,2	2 884	60,24
3 DEVADESÁTKY	Příznání	ČT1	13.02.2022	20:14	1:17	28,8	2 433	50,89
4 DEVADESÁTKY	Sudy	ČT1	06.02.2022	20:14	1:05	28,7	2 419	50,97
5 DEVADESÁTKY	Přehrada	ČT1	30.01.2022	20:15	1:07	27,1	2 287	45,45
6 DEVADESÁTKY	Král diskoték	ČT1	16.01.2022	20:13	1:07	26,4	2 230	48,15
7 DEVADESÁTKY	Kleopatra	ČT1	23.01.2022	20:13	1:17	25,5	2 153	45,84
8 DEVADESÁTKY	Poprava bodyguarda	ČT1	09.01.2022	20:12	1:03	24,3	2 048	44,41
9 Špunti na cestě	Poslední prázdniny	ČT1	07.01.2022	20:13	0:48	22,5	1 901	43,71
10 Anděl Páně 2		ČT1	24.12.2022	20:40	1:35	21,3	1 798	39,17
11 Případy 1. oddělení III.	Spolubydliči	ČT1	14.11.2022	20:16	1:03	21,3	1 793	40,75
12 Stíny v mlze	Klec	ČT1	03.01.2022	20:13	1:09	21,1	1 781	39,77
13 Vražedné stíny		ČT1	20.02.2022	20:13	1:30	21,1	1 781	42,21
14 Stíny v mlze	Prank	ČT1	24.01.2022	20:12	1:15	20,9	1 760	39,28
15 Případy 1. oddělení III.	Smolař	ČT1	07.11.2022	20:16	0:58	20,8	1 759	39,18
16 Případy 1. oddělení III.	Romeo a Julie	ČT1	31.10.2022	20:14	1:00	20,8	1 753	39,34
17 Karel		ČT1	15.01.2022	20:10	2:06	20,5	1 734	40,52
18 Stíny v mlze	Tanečnice	ČT1	17.01.2022	20:10	1:13	20,5	1 726	38,66
19 Případy 1. oddělení III.	Loterie	ČT1	21.11.2022	20:15	0:59	20,4	1 720	38,29
20 Stíny v mlze	Hlasy	ČT1	10.01.2022	20:13	1:02	20,3	1 709	37,40

Pozn. V tabulce jsou uvedeny pořady delší 15 minut

Zdroj: ATO – Nielsen Admosphere, Živě+TS0-3

Obr. 33. Statistika nejsledovanějších pořadů ČT²⁸

²⁸ ATO, 2023. 20 nejsledovanějších pořadů ČT. Online. In: Cesktelevize.cz. Dostupné z: <https://img.cesktelevize.cz/boss/document/2071.pdf?v=1>. [cit. 2024-04-17].

Velká část obrazové dramaturgie se však „skrývá“ v scénografii. Tuto spojitost vyvozují a nalézám ve všech tří studovaných filmech. Prvním z příkladů je zobrazování obydlí. Pokaždé se jedná o šíleně luxusní budovu vyplněnou na první pohled nevkusnými ale drahými věcmi. Ve snímku *Gangster Ka* je tohoto ukázkou dům Miloty. Sídlo, za něž by se nemusel stydět kdejaký anglický lord, je vyplněné naprostým kýčem a přepychem. Mísí se zde moderní prvky a zároveň prvky jak z dob Ludvíka XIV. Pompézní sídlo však také může být zobrazeno formou moderní stavby, jež naprosto vyčnívá mezi okolními domy. Takto je například skrz barevnost akcentována Káčkova odlišnost. Na snímku níže vidíme záběr z dronu, kde jasně jeho vila září v kontextu okolních staveb. Tedy sídla mohou mít gangsteři rozdílné, pompézní ale rozdílné.

Obr. 34 Vila

Avšak prvek obrazové dramaturgie, který je společný, je implementace modré barvy. Ať už v gradingu anebo zakomponováním do scénografie, modrá si vždy najde svou cestu do vizuálu české gangsterky. „Barva nebe a oceánů. Značí nekonečno a tím působí na člověka uklidňujícím a relaxačním způsobem. Zároveň je barvou úspěchu, autority a bezpečnosti. Stejně tak v určitých odstínech může modrá působit příliš chladně a depresivně. Modrá stimuluje produktivitu a vyjadřuje loajalitu.“²⁹ Všechny tyto prvky spojené s psychologií modré sedí na svět gangsterů. Úspěch, autorita a bezpečnost jsou hlavními prvky dějových linek a osudů protagonistů. Chladnost či chladnokrevnost je také spojovací vlastností, a to stejné můžeme říct i o poslední vlastnosti – loajalitě. Ta je pro fungování gangu klíčová. Tedy je jasné, proč tvůrci volí modrou jako barvu typickou pro gangsterský film. Modrá je také v podvědomí spojena s podvečery, kdy se den láme do tajuplné noci. Světlo jako takové je velmi kontrastní s inspirací v tradiční kinematografii stylu film-noir. Temná zákoutí, spoře nasvícené a ostré kontury postav podsvětí plné neznámých. Obrazové motivy jsou v tomto

²⁹ STRÁČEK, David, 2024. Psychologie vnímání barev. Online. Kreativio.cz. Dostupné z: <https://www.kreativio.cz/psychologie-barev/>. [cit. 2024-04-17].

žánru velmi silně využívány, konkrétně motiv žraloka (*Gangster KA*) či motiv mostu (*Sametoví vrazi*). Zkratka symbolika je v tomto žánru silně zastoupena. Je tomu tak z důvodu, že podsvětí je také plné kryptických znaků, předmětů a míst. Gangy používají různé symboly či šifry k ukrytí jejich činnosti. Proto také ve snímcích nalézáme žraloka, jenž předvídá Káčkův pád, či trezor skrz který pozorujeme vývoj děje v životě Kraviece. Příkladem také může být Vedralův archiv, který v celku vidíme pouze jako siluetu ve scéně, kdy jej Vedral ukrývá před policií.

Podsvětí má také svůj typický vzhled a postavy. Bezpečí gangstera je velmi důležité, a proto se zde vždy vyskytuje postava ochranky, a to ať už jednotlivce, který řídí bezpečnost skupiny, nebo skupina, jež jedná na pokyny gangstera. Typické je pro tyto muže většinou černé strohé oblečení, kožené bundy, kabáty a rukavice. Často vidíme plešaté hlavy či na krátko ostříhané vlasy, symbolizující jistou uniformnost a skoro až pocit „jednotky“ jako v armádě. Přeci jen tito muži jsou pouze sval a konají, jak je jim přikázáno. Vykonávají všechnu špinavou práci za svého šéfa, únosy, vraždy či pouhé zastrašení. U těchto situací se vždy objeví tyto hovorově nazývané „gorily“.

Zajímavým prvkem je také všednost. Ta je ukryta ve vizuálu a divák jí vnímá podvědomě, což pouze potencuje sílu situací. Konkrétními příklady může být návštěva vraha na objednávku, Farkaše (*Příběh kmotra*). Vedral zde přichází pro radu a pomoc s likvidací problémového novináře, scéna je rozzáběrovaná jako klasický dialog v kavárně. Avšak s jedním velikým rozdílem. Farkaš krmí své hlídací psy a naprosto přirozeně otevře dveře od kůlny, kde má přivázaného uneseného člověka, toho krmí tím stejným, co psy. Toto vše je vyprávěno skrz prostor, nalézáme zde tři vrstvy místnosti: 1. hlavní část, kde se vaří kafe, 2. mezipatro, kde je sklad náradí a 3. kůlna, kde je držena neznáma postava. Ačkoliv i pro samotného Vedrala je toto velmi silný výjev, Farkaš bez mrknutí oka prochází od tématu k tématu. Detaily na vařící vodu na kávu v kontrastu se záběry na ztýraného člověka divákovi vytvářejí velmi silný, žaludek obracející zážitek. Avšak život našich gangsterů jde dál, u kávy se jako my se bavíme o dni v práci oni baví o tom, koho nechají zabít a kdo to udělá lépe. Toto nalézáme ještě několikrát ve vizuální stránce snímků. Považuji to tedy za důležitý prvek. Všechny tyto věci se prostě odehrávají za bílého dne a pořad. Zamrazí i při pomýšlení na fakt, že snímky jsou na základě reálné předlohy opravdových gangsterů.

Kolem gangsterů se také vyskytují jejich rodiny, ať už je to přítelkyně u Karlose, manželka u Káčka či celá rodina i s dětmi u Vedrala. Ženy zde plní velmi tradičně pojaté role pečovatelek ukotvených v domovech. Věnují se svým koníčkům, jako například Sandra

(manželka Káčka), která trénuje hru na violu a pečuje o sebe sama. Zapojení partnerek do kriminálního života je většinou nechtěné a násilné. Dochází například k únosu partnerky (Sandra), či k psychickému kolapsu způsobeného stresem spojeným se stylem života gangstera (Zuzana Vedralová). Opakuje se zde také motiv jisté mystifikace zbytku rodiny o opravdové náplní povolání gangstera, jediný otec Káčka jej kárá za cestu, kterou se vydal. To je mu nakonec i osudným, jelikož kvůli konkurenčnímu boji Káčkův sok unáší jeho otce, ten podléhá mučení. A kdo jej unáší? Při definování žánru nesmím opomenout postavy nepřátel gangsterů. Na vzorku vybraných tří filmů jsou jednoduše definovatelní. Jedná se o vysoce postavené, vlivné a bohaté muže, kteří prahnou po moci. Ať už to jsou politici, konkurenční gangsteři či pouze obchodníci. Rozpoznatelní jsou extravagantním stylem života a pocitem nesmrtelnosti. Vždy si myslí, že všechny přechytračí ale gangster, protagonista pokaždé vyhrává. Postava gangstera je vždy zobrazována jako chytrý lišák, jenž dokáže obelstít každého svého nepřítele. Většinou zde vidíme neuvěřitelné úniky spravedlnosti, vychytralé lsti jako například nákupy kupónových knížek k ovládnutí trhu ve snímku *Příběh kmotra*. V práci se zabývám konkrétně zobrazením scény vraždy, jedná se také o neodmyslitelnou součást tohoto žánru. Snímání těchto scén je různorodé a nenalézám mezi nimi větší průsečíky, aby se dalo s jistotou říci takto má vypadat scéna vraždy. Častý je však motiv převážení obětí v kufru, to nalézáme na začátku *Gangster Ka*, či také při vraždě Chvalkovského v Sametových vražích. Skrz stylizaci vizuálu je také zajímavá studie prostoru. Vraždy totiž většinou gangsteři či jejich poskoci provádějí buď v naprosto stísněných prostorách, anebo právě naopak v širokém prostranství. U prvního typu, tedy takřka klaustrofobní vraždy se většinou jedná o odstranění problémových osob. Příkladem vražda žalobkyně ve snímku *Příběh kmotra* nebo odstranění kriminalisty Hakla. Tyto situace jsou snímány často v užších záběrech, jsme vždy součástí dění. Vše se ale děje pod zvláštní rouškou tajemna. Je zde aplikován princip, pod lampou je největší tma. Vražda Hakla je naprosto banální, nasedá do auta a po pár minutách vidíme detail na pistoli... o několik vteřin a výstřel později je Hakl na stole mrtvý, ve spodním prádle. U žalobkyně také dochází k momentu, kdy se výtah, o který ji vrazi opírají, zapne. Divák slyší, že v něm jedou lidé, akt je na chvíli pozastaven až do momentu kdy výtah (pomyslná lampa) zhasne. Pak je čin dokonán. Druhým typem obrazové stylizace vraždy je vražda na velkém prostranství. K tomuto dochází, pokud se jedná o důležitý mocenský boj a v tomto módu umírá i sám Vedral.

Postavy jako takové, dělím na dva typy, které ze snímků vycházejí. Všichni gangsteři nabývají rychle velké peníze a tím si také mohou dovolit luxusní značky ať už oblečení, vozů či drahé nemovitosti. Vedral a Káčko tomuto stylu života propadají, jezdí v Hummeru a Porsche, bydlí v obrovských vilách a nosí exotické látky od drahých návrhářů. Na rozdíl od toho Karlos peníze utrácí více skromně, oblečení se nemění a jeho vizáž zůstává stejná. Mění se například to, že obdarovává své blízké (sestru a přítelkyni). Toto je způsobeno rozdílnou škálou zločinu, Karlos je ve srovnání s Vedralem malá ryba a kdyby se jeho osud vydal směrem k penězům ve kterých se pohybují zmínění dva kmotři, troufám si říct, že by naprosto stejně změnil svou vizáž. V rámci vizuálu je tedy představa gangstera na vrcholu podsvětí jasná. Drahé oblečení, často komponován z pohledu k podtržení jeho moci a obklopen materiálními hodnotami.

Na začátku předchozího odstavce jsem se zmínil o zobrazování žen a partnerek gangsterů, k tomuto tématu se nyní vrátím. Gangsterka jako taková patří mezi žánry, které se nejvíce dopouštějí objektivizace žen jako sexuálních objektů. Toto je vidět napříč celým žánrem, konkrétně postava Sandry, partnerky Káčka. Často polonahá, sexy modelka, jenž slouží Káčkovi skoro jako šperk. Rád se s ní chlubí ale zajímá se o ní jen když On chce. Žena je také záběrování často v pozadí, v kompozici jí nalezneme vedle partnera pouze v situacích, kdy se jedná o byznys. U Káčka je to na Seychelách kdy spolu uzavírají sňatek z důvodu daňových úlev nebo například ve vězení, kde je Sandra v roli komplice. Mimo to je komponována v druhém plánu či nadhledu. Toto tvrzení můžu také potvrdit na scéně kdy Káčkovi ve vile vypadnou pojistky, následně na něj střílí neznámý útočník. Koho pošle Káčko nahodit pojistky k rozvaděči? Sandru... To stejné je u Ivety (*Sametoví vrazi*), na první pohled silná ženská postava, avšak opět spoře oděna. Při hlubším zaměření se na tento fenomén v gangsterkách začínám nabývat pocitu absence rozpočtu na kostýmy u ženských postav. Jinými slovy, ačkoliv se jedná o téma sporné ženská nahota a její macho-istické a primitivní pojetí do žánru gangsterky patří a je její součástí. Posledním důkazem tohoto faktu je například scénografie typické garáže či prostoru kde gangsteři provádějí manuální činnost. Takovéto prostory se nikdy neobejdou bez plakátu polonahých žen.

Obr. 35. Srovnání postav

Co se týče vzhledu filmových postav a jejich reálných protějšků, je casting velmi věrný. Všechny tři hlavní postavy sdílí podobné prvky jak stavbou těla, tak i chováním. Samotný herec Hynek Čermák o ztvárnění postavy Radovana Krejčíře řekl následovně: *“Možná si přikrášluji, ale parchant se nestává parchantem jen tak, vysvětluje. I z tohoto důvodu chtěl, aby postava, kterou ve filmu ztvárnil, byla sympatická. ‘Miloval nebo dodnes miluje svou ženu, měl pěkný vztah s otcem,’ prozrazuje některé světlé momenty ze života Radovana Krejčíře.”*³⁰ Srovnání je vidět na Obrázku 34. Podobnost je opravdu velká.

³⁰ VÝBORNÁ, Lucie a ŠEVČÍKOVÁ, Šárka, 2015. Hynek Čermák mluví o filmu Gangster Ka. Radovana Krejčíře bych se zeptal, jestli je šťastný, prozrazuje. Online. www.radiozurnal.rozhlas.cz. Dostupné

Všichni tři gangsteři jsou po celou dobu děje skoro až nesmrtelní, vždy jim vše projde a málo kdy nekončí jako vítězové.

Zkrátka gangster a jeho parta mají vždy navrch. K tomu se také váže zobrazování policie v těchto filmech. Policie působí skoro až komicky a většinou do poslední chvíle jedná nerozvážně a ledabyly. Díky tomu gangster volně koná zlo. Policisté jsou většinou komponováni v prostorách služebny, či také často opakující se hospody/ podniku, kde tráví svůj čas přemítáním nad případem. Toto konkrétně vidíme u Hakla ve snímku *Gangster Ka*. Hakla vidíme posedávat v podniku, občas zde pouze debatuje s kolegou, pak se zde schází s gangstery, jedná se o jeho typické prostředí. Často tato prostředí působí až jako z obrazových kompozic malíře Edwarda Hoppera.

Obr. 36. Lánský v podniku

Toto pouze podtrhává neefektivitu a neomalenost policistů v gangsterkách. Jsou zobrazováni jako snaživí ale neschopní jedinci. Také moment po vraždě Hakla, kdy Lánský jede k soudu, aby obhájil obvinění vznesené Káčkem, je příkladem faktu, že jsou vždy o krok pozadu. Linka Káčka u soudu je naprosto klidná, statická kamera. Kompozice je soustředěna na soudce a Káčka. Zde také v druhém plánu je chytře umístěn Dardan a Sandra, ti Káčka po celou dobu ujišťují, že se svědek Hakl opravdu nedostaví. Mezi těmito plány se přemísťujeme pomocí přeostření. Naopak linka Lánského je akční, plná kamer uchycených na vozidlo a dynamických záběrů běhu po schodech. Tento postup snímání nalézáme také ve finální scéně filmu *Příběh kmotra*. Vedral opět ve statických záběrech komponovaných na něj promlouvá na fotbalovém hřišti a jeho partner je ve stejnou dobu zatýkán.

Scéna zatčení je realizována kombinací ruční kamery, záběrů z kamery vrtulníku a také kamer na vestách policistů. Díky tomu opět vzniká silný kontrast a divák ví, „kdo má navrch“.

Obr. 37. Paralelní narace soudu

Všechny tři snímky spojuje závěrečné polapení, u snímku *Gangster KA* k němu dochází ne zcela úplně, ale to pouze z toho důvodu, že snímek má pokračování (*Gangster KA: Afričan*, kde k tomuto polapení dojde). Zakončením osudů gangsterů je provázané smrtí a podrazy z řad spolupracovníků. Vedrala zastřelí, Káčka zatknou a Karlose po pokusu o sebevraždu také zatýkají. Skrz obrazovou dramaturgii se ve všech případech jedná o velmi epické zakončení. Definuji zde dva možné módy smrti/ odchodu gangstera. První metodou je konflikt gangster versus velká policejní jednotka. Zde je důraz kladen na nepoměr síly. Ta je zachycována spíše celky pro policii a následně detaily a polodetaily při snímání gangstera. Ukázkovým příkladem je finále snímku *Sametoví vrazi*. Zde vidíme Karlose jako naprostou trosku na vozíku, všichni ho podrazili a čeká jen na rozhřešení. Vidíme zde také záběrování přes rameno do okna, kde sledujeme policisty a detaily se zaměřením na jeho obličej. Na druhé straně polocelek na policejní barikádu, kde si účastníci v klidu kouří cigarety a míří zbraněmi na osvětlený dům Karlose. V polocelku vidíme barikádu před domem a vyjednavče. Na rozdíl od toho celá dějová linie uvnitř domu je snímána v úzkých záběrech na širokou optiku, to zintenzivňuje emoci bezradnosti. Ve vzduchu je cítit zrada a osamocení. Karlos se během několika minutové pasáže promění v živou mrtvolu, zbělá a

bodem vyvrcholení rozpadu jeho osobnosti je detail na jeho nohavici, odkud vytéká moč. Karlos jako gangster, kterého jsme viděli v polocelcích plných života, je nyní bezradná postava. Druhým módem odchodu gangstera je úmrtí. To vidíme ve snímku *Příběh kmotra*. Vedrala všichni podrazili a on si jde vstříc jasné smrti. Jak popisují v kapitole „6.6.3 Musím končit“, zde pozorujeme pomalou cestu k jistému vysvození. Táhlé celky, které naznačují přítomnost třetí osoby, tedy vraha. Tento princip nalézáme také ve scéně zastřelení Miloty. Pomalu vychází v širokém celku před své sídlo a těsně před nasednutím se podívá směrem ke střelci, to samé vidíme také u Vedrala. Také na základě těchto příkladů definuji všudypřítomný motiv, jenž se zde vyskytuje a to ten, že gangsteři jsou jen tak silní, jak je silné a věrné jejich okolí. U všech tří snímků v momentě, kdy se od hlavního gangstera začínají vzdalovat/ umírat osoby blízké tak cítíme pád. Ať už se jedná o členy rodiny (Káčko a jeho otec, nenarozené dítě) či spolupracovníky (Vedral a jeho parta, postupně se navzájem zradí). Prostě by to sami nedali. Tedy můžeme zde definovat opakující se příchod spravedlnosti v posledních pár minutách, kdy divák čeká pompézní vítězství gangstera nad zákonem, avšak past sklapne a slovy Dardana „... na každou svini se najde řezník...“.

Spravedlnost přeci jen nikdy nespí...

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Tištěné knihy

1. BROWN, Blain, 2022. Cinematography: theory and practice: for cinematographers and directors. In: Cinematography: theory and practice: for cinematographers and directors. Fourth edition. London: Focal Press. ISBN 978-0367373450.
2. BLACKWELL, Wiley, LARKE-WALSH, George S. (ed.), 2018. A Companion to the Gangster Film. Wiley-Blackwell. ISBN 978-1119041665.
3. BORDWELL, David a THOMPSON, Kristin, 2011. Umění filmu: úvod do studia formy a stylu. 9th edition. V Praze: Nakladatelství Akademie múzických umění. ISBN 978-80-7331-217-6.
4. KMENTA, Jaroslav, 2009. Kmotr Mrázek. In: Kmotr Mrázek. Praha: JKM. ISBN 978-80-903603-4-1.

Elektronické zdroje

1. JEDLIČKA, JUDr. Miloslav, 1999. Orlické vraždy. Online. Www.kriminalistika.eu. 14. 6. 1999. Dostupné z: <https://kriminalistika.eu/muzeumzla/kopac/kopac.html>. [cit. 2024-04-17].
2. MASTERCLASS, 2022. Film 101: Understanding the Dutch Angle. Online. Masterclass.com. Dostupné z: <https://www.masterclass.com/articles/film-101-understanding-the-dutch-angle>. [cit. 2024-04-17].
3. RIPPON, Sawyer, 2022. Opening credits. Online. Where creativity works. Dostupné z: <https://wherecreativityworks.com/opening-credits/>. [cit. 2024-04-17].
4. KMENTA, Jaroslav a MF DNES, 2007. V Mrázkově archivu byly listiny BIS, policie i vlády. Online. Www.idnes.cz. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/cerna-kronika/v-mrazkove-archivu-byly-listiny-bis-policie-i-vlady.A071214_215344_krimi_zra. [cit. 2024-04-17].

Diplomové práce

1. SVOBODA, Radim, 2018. Postava vyšetřovatele v současném českém kriminálním filmu. Diplomová práce, vedoucí Bébarová, Jana. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta multimediálních komunikací, Ateliér Audiovize. Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/10563/42665>.

Portréty gangsterů a herců – Obr. 35.

1. **Kmotr mrázek** – *VZP za stamiliony hlídala firma spolupracovníka kmotra Mrázka. Podle auditu nelegálně*, 2020. Online. In: JELÍNKOVÁ, Adéla a VALÁŠEK, Lukáš. Wwww.aktualne.cz. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/vzp-za-stamiliony-hlidala-firma-spolupracovnika-kmotra-mrazk/r~a1c87ae2176b11eb842f0cc47ab5f122/>. [cit. 2024-05-09].
2. **Vedral** – *Příběh kmotra*. Online. In: BRUDEROVÁ, Michaela. Wwww.csfd.cz. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/film/308348-pribeh-kmotra/zajimavosti/>. [cit. 2024-05-09].
3. **Radovan Krejčíř** – *Krejčíř chce z pozůstalosti majitele striptýzových klubů milión*. Online. In: ČTK a PRÁVO, archiv, Wwww.novinky.cz. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-svet-krejcir-chce-z-pozustalosti-majitele-striptyzovych-klubu-milion-157092>. [cit. 2024-05-09].
4. **Káčko** – *Krejčířův případ jde do kin. Gangster Ka trefila i konec*, 2015. Online. In: ČTK. Wwww.aktualne.cz. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/film/krejciruv-pripad-jde-do-kin-gangster-ka-trefila-i-konec/r~e64f1172518111e5974b0025900fea04/>. [cit. 2024-05-09].
5. **Karel Kopáč** – *Dělají z padouchů hrdiny*. Online. In: DAZ; ČTK; HYKL, Martin a MAŠEK, Josef. Dostupné z: <https://www.ahaonline.cz/clanek/musite-vedet/24132/delaji-z-padouchu-hrdiny.html>. [cit. 2024-05-09].
6. **Karlos** – *Karel Hruběš*. Online. In: DRFISCHER. Wwww.postavy.cz. Dostupné z: <https://www.postavy.cz/karel-hrubes/>. [cit. 2024-05-09].

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Časová osa fabule snímku

Obrázek 2: Socha míče č.1 Bráchové (*Příběh kmotra* - 00:03:56)

Obrázek 3: Socha míče č.2 Podraz Standy (*Příběh kmotra* - 01:15:53)

Obrázek 4: Socha míče č.3 Smrt (*Příběh kmotra* - 01:30:18)

Obrázek 5: Příklad zobrazení dob komunismu (*Příběh kmotra* - 00:09:32)

Obrázek 6: Příklad zobrazení po revoluční doby (*Příběh kmotra* - 01:05:26)

Obrázek 7: Karlos na tahu (*Sametoví vrazi* - 00:07:20)

Obrázek 8: Modrá stylizace (*Sametoví vrazi* - 01:32:47)

Obrázek 9: Boj o život Karlose – koláž (*Sametoví vrazi*)

Obrázek 10: Posledních pět minut Karlose a Ivety (*Sametoví vrazi* - 02:04:16)

Obrázek 11: Trezor č.1 (*Gangster Ka* - 00:16:21)

Obrázek 12: Trezor č.2 (*Gangster Ka* - 00:32:40)

Obrázek 13: Trezor č.3 (*Gangster Ka* - 01:10:30)

Obrázek 14: Žralok Rudolf I. (*Gangster Ka* - 00:32:53)

Obrázek 15: Středová kompozice (*Příběh kmotra* - 00:12:33)

Obrázek 16: Příchod do vězení (*Gangster Ka* - 00:44:03)

Obrázek 17: Začátek korupce a zkrášlování cely (*Gangster Ka* 00:51:44)

Obrázek 18: Cela po přestavbě (*Gangster Ka* - 00:54:12)

Obrázek 19: Teplotní rozdíl (*Gangster Ka* - 00:55:23)

Obrázek 20: Příklad Dutch angle-u (*Sametoví vrazi* - 01:21:10)

Obrázek 21: Srovnání sekvence Blahobytu

Obrázek 22: Příklad expozice (*Gangster Ka* – 00:24:21)

Obrázek 23: Příklad pohledu a nadhledu (*Gangster Ka* – 01:19:25)

Obrázek 24: Hádka mezi manželi (*Příběh kmotra* – 01:21:19)

Obrázek 25: Manželé Vedralovi po hádce (*Příběh kmotra* – 01:22:19)

Obrázek 26: Iveta pečuje o postiženého Karlose (*Sametoví vrazi* - 01:46:03)

Obrázek 27: Vztah mezi Karlosem a Ivetou (*Sametoví vrazi* - 00:44:18)

Obrázek 28: Dardan projevuje soucit (*Gangster Ka* - 01:05:22)

Obrázek 29: Vedral a Tipl plánují vraždu (*Příběh kmotra* - 00:51:23)

Obrázek 30: – Boj Karlose o život (*Sametoví vrazi* – 01:32:57)

Obrázek 31: Časová osa závěrečné části

Obrázek 32: Časová osa sekvence zatýkání

Obrázek 33. Statistika nejsledovanějších pořadů ČT

Obrázek 34: Vila (*Gangster Ka* – 01:23:09)

Obrázek 35: Srovnání postav

Obrázek 36: Lánský v podniku (*Gangster Ka* –00:03:31)

Obrázek 37: Srovnání paralelní narace u scény soudu (*Gangster Ka* – 01:06:51 + 01:08:26)

